

CPT/Inf (2008) 16

**Latvijas valdības atbildes uz ziņojumu, ko Eiropas Padomes
Komiteja spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas
rīcības vai soda novēršanai (*CPT*) bija sagatavojusi pēc
vizītes Latvijā**

no 2004. gada 5. maija līdz 12. maijam

Latvijas valdība ir pieprasījusi šo atbilžu publicēšanu. *CPT* ziņojums par 2004. gada maija vizīti Latvijā ir izklāstīts *CPT/Inf* (2008) 15. dokumentā.

Strasbūrā, 2008. gada 13. martā

SATURS

	<u>Lappuse</u>
LATVIJAS VALDĪBAS ATBILDE	
Tieslietu ministrija	5
Iekšlietu ministrija	19
LATVIJAS VALDĪBAS PAPILDINOŠĀ ATBILDE	
Tieslietu ministrija	23
Iekšlietu ministrija	31

Tieslietu ministrijas atbilde

2005. gada 4. martā

Informācija par veiktajiem pasākumiem saistībā ar ieteikumiem, kas izteikti CPT komitejas ziņojumā (pēc vizītes Latvijā 2004. gada maijā)

A daļa – Policijas iestādes

11. pants

Patlaban Latvijā ir spēkā Latvijas Kriminālprocesa kodekss (pieņemts 1961. gadā), taču tajā ir veikti vērā ņemami grozījumi. Lai nodrošinātu mūsdienīga kriminālprocesa ieviešanu, deviņdesmitajos gados tika uzsākta jauna Kriminālprocesa likumprojekta izstrāde. Šis likumprojekts tiek sagatavots izskatīšanai parlamentā trešajā lasījumā.

Jaunā Kriminālprocesa likuma mērķi ir šādi:

1. radīt iespēju tiesībsardzības iestādēm rīkoties saskaņā ar Eiropadomes un Eiropas Savienības nostāju tiesībsardzības jomā un izmantot mūsdienīgus un visā pasaulē atzītus risinājumus attiecībā ar citām valstīm kriminālprocesa jomā;

2. novērst aizvien pieaugošo neatrisināto lietu skaita palielināšanos pirmstiesas izmeklēšanas iestādēs un tiesās, kā arī saīsināt ilgos juridiskos procesus;

3. samazināt prasību skaitu saistībā ar cilvēktiesību pārkāpumiem.

Jaunajam Kriminālprocesa likumam raksturīgas turpmāk minētās iezīmes.

1. Procesa vienkāršošana un paātrināšana. Arī Latvijā ir konstatēts, ka lietas atrisinājuma nozīme sabiedrībā mazinās proporcionāli laikam, kas paiet pēc nozieguma izdarīšanas. Turklāt ilgais tiesas process, jo īpaši ja tas ir saistīts ar personas atrašanos ieslodzījumā līdz sprieduma pieņemšanai, ir būtisks cilvēktiesību pārkāpums.

2. Prioritāšu noteikšana un līdzekļu sadale atbilstīgi prioritātēm. Likuma autori ir centušies rast lētāko un ātrāko veidu, lai atklātu mazāk smagos noziegumus, tādējādi atbrīvojot līdzekļus smagāko noziegumu atklāšanai un samazinot neatklāto noziegumu skaitu.

3. Biežāka citu alternatīvu risinājumu izmantošana kriminālprocesa vietā. Brīvības atņemšana ir ne tikai visdārgākais, bet, kā pierāda pasaules un arī Latvijas prakse, arī visneefektīvākais soda veids. Visbiežāk noziegumus atkārtoti izdara personas, kas ir sodītas ar brīvības atņemšanu. Tāpēc Latvija cenšas piemērot dažādus risinājumus, piemēram, atbrīvošana no kriminālatbildības, paredzot konkrētus nosacījumus, prokurora priekšraksts par sodu, vainīgās personas nožēla par izdarīto noziegumu un sadarbība ar tiesībsardzības iestādēm noziedzīga nodarījuma izmeklēšanas laikā un seku novēršana.

4. Cilvēktiesību proporcionāla ierobežošana, ja tas ir vajadzīgs sabiedrības drošībai un demokrātijas interesēs. Tas dod iespēju ierobežot privātās dzīves, dzīves vietas un sarakstes

neaizskaramību, kā arī attiecīgi atteikties no prasības iesniegšanas un aizsardzības “rīku” vienlīdzības principa, ja tas tiek veikts sabiedrības vai indivīda interesēs.

5. Noziedzīgā nodarījumā izmantoto līdzekļu atrašana un konfiskācija. Pēdējās desmitgades laikā monetāro līdzekļu apgrozījums banku sistēmā ir palielinājies vairākas reizes. Iespēja efektīvi konstatēt un ierobežot noziedzīgi iegūtu līdzekļu izmantošanu rodas tad, ja procesa virzītājam ir pietiekamas pilnvaras arestēt līdzekļus procesa sākotnējos posmos.

6. Starptautiskās sadarbības veicināšanas nozīmes pastāvīga pastiprināšana saistībā ar noziegumu izmeklēšanu. Minētās sadarbības mērķis ir nodrošināt vienlīdz efektīvu dalību gan citu valstu krimināllietu izmeklēšanā, gan savas valsts lietu izmeklēšanā. Latvijas sadarbība ar starptautiskajām tiesām un organizācijām, kuras ir dibinājušas starptautiskās tiesas, ir ļoti svarīga.

Pieņemot Kriminālprocesa likumu, minētās problēmas būs iespējams atrisināt. Tāpat ir plānots organizēt tiesnešu, izmeklētāju, prokuroru un advokātu mācības.

B daļa – IESLODZĪJUMA VIETAS

Punkts <i>CPT</i> ziņojumā	Veiktie pasākumi
41	<p>Saskaņā ar Latvijas Soduzpildes kodeksu un Ministru kabineta 2003. gada 29. aprīļa noteikumiem Nr. 211 “Izmeklēšanas cietumu iekšējās kārtības noteikumi” dzīvojamā telpa vienam apcietinātajam nedrīkst būt mazāka par 2,5 kvadrātmetriem, bet sievietēm un nepilngadīgajiem - mazāka par trim kvadrātmetriem.</p> <p>Ieslodzīto dzīvojamās telpas palielināšanas problēma tiks atrisināta Ieslodzījuma vietu attīstības koncepcijas projektā (politikas plānošanas dokumentā), kurā šai dzīvojamās telpas problēmai ir paredzēti trīs risinājumi. Viens no tiem ir trīs jaunu un nelielu (līdz 700 vietām) cietumu būvniecība Latvijas reģionos. Jaunajos cietumos tiks nodrošināta visu <i>CPT</i> ieteikumu īstenošana. Turklāt minētās koncepcijas projektā ir paredzēts, ka vienlaikus ar jaunu cietumu būvniecību notiks esošo cietumu rekonstrukcija, tostarp dzīvojamās telpas palielināšana vienam ieslodzītajam līdz <i>CPT</i> ieteiktajai telpai.</p> <p>Koncepcijas projekts tika prezentēts 2004. gada 2. decembrī valsts sekretāru sanāksmē, un no dažādām iestādēm tika saņemti atzinumi. Plānots, ka izstrādātās konvencijas projekts tiks iesniegts Ministru kabinetā līdz 2005. gada 15. martam. Ar Ministru kabineta lēmumu noteiks, kurš no dzīvojamās telpas problēmas risinājumiem tiks atbalstīts un kādā veidā to finansēs.</p> <p>Ieslodzījuma vietu pārvalde 2004. gadā ir veikusi virkni pasākumu, lai uzlabotu stāvokli Latvijas ieslodzījuma vietās. Valsts prezidents, ministru prezidents un Saeimas priekšsēdētājs tika informēti par situāciju ieslodzījuma vietās. Valdība 2004. gada 15. jūnijā izskatīja Ziņojumu par Ieslodzījuma vietu pārvaldes problēmām saistībā ar ieslodzījuma vietu atbilstību Latvijas Republikas starptautiskajām saistībām. Pamatojoties uz Ministru kabineta lēmumu, tika izstrādāts Ieslodzījuma vietu attīstības koncepcijas projekts un Ieslodzīto veselības aprūpes koncepcijas projekts, kā arī tika sagatavots pamatstandarts par Labošanas iestāžu koledžu. Iepriekš minētie dokumenti ir prezentēti valsts sekretāru sanāksmē 2004. gada 2. decembrī (tas ir pirmais posms, lai tos pieņemtu atbilstīgi Latvijas Republikas tiesību aktiem).</p> <p>Koncepciju projekti ir izstrādāti, lai nodrošinātu priekšnosacījumus Latvijas tiesību aktu prasību un starptautisko saistību izpildei saistībā ar drošības problēmām, ieslodzījuma vietu pārapdzīvotību, ieslodzīto dzīves apstākļu uzlabošanu, ieslodzīto resocializāciju, darbinieku skaita palielināšanu un ieslodzīto veselības aprūpes nodrošināšanu.</p> <p>2004. gadā ir veikti pasākumi, lai apgūtu Eiropas Savienības struktūrfondus. Izstrādātais projekts tika apstiprināts <i>EQUAL</i> programmā. Ieslodzījuma vietu pārvalde saņems finansējumu ieslodzīto izglītošanai no 2005. līdz 2006. gadam. Ieslodzījuma vietās ar finansiālu atbalstu no ārvalstu organizācijām (Nīderlandes programmas “MATRA” (no 2004. gada 1. janvāra līdz 2005. gada 1. jūnijam), Norvēģijas programma “Ieslodzīto integrācija sabiedrībā pēc atbrīvošanas no ieslodzījuma vietas” (2004. gads) utt.) īsteno rehabilitācijas programmas.</p>

Punkts CPT ziņojumā	Veiktie pasākumi
42.	<p>Centrālcietumā un Daugavpils cietumā 2004. gadā tika veikti pasākumi, lai optimizētu personāla sastāvu (kvalitatīvi un kvantitatīvi), organizētu iknedēļas personāla mācības, tostarp izskatītu konkrētus gadījumus un analizētu iespējamus risinājumus, kurus var izmantot darbavietās. Šie pasākumi deva iespēju uzlabot darba efektivitāti abos cietumos. No minētajiem cietumiem 2004. gadā nav saņemtas sūdzības par sliktu izturēšanos pret ieslodzītajiem.</p> <p>2004. gada maijā Ieslodzījuma vietu pārvalde veica inspekciju Centrālcietumā, īpašu uzmanību pievēršot personāla attieksmei pret ieslodzītajiem. Vizīte Daugavpils cietumā ir plānota 2005. gada maijā.</p> <p>Darba grupa, ko 2004. gada 28. decembrī izveidoja tieslietu ministrs, ir sākusi izstrādāt Kriminālsodu izpildes koncepcijas projektu. Koncepcijas projektā būs iekļauti noteikumi, paredzot, ka ieslodzījuma vietu personālam ir jāatbilst attiecīgajiem starptautiskajiem standartiem.</p>
45.	<p>Ieslodzījuma vietu pārvalde jau iepriekš ir sniegusi pilnīgu informāciju par ieslodzīto, kurš atradās Šķirotavas cietumā un ir cietis no seksuālas vardarbības. Izmeklēšana tika veikta saskaņā ar paredzēto procedūru un krimināllietas ierosināšana tika noraidīta. Visus lietas materiālus pārbaudīja Specializētā vairāku nozaru prokuratūra un neatklāja nevienu pārkāpumu.</p> <p>Pēc ieslodzītā lūguma viņš 2004. gada jūlijā tika pārvests uz Matīsa cietumu. Minētajā cietumā administrācija pastāvīgi viņu uzrauga un veic arī individuālo darbu. Soda izciešanu šis ieslodzītais beigs 2005. gada 1. aprīlī.</p>
47.	<p>Ieslodzījuma vietās ir zināma procedūra, kas paredz veicamās darbības gadījumos, kad ieslodzītajiem tiek konstatētas traumas vai tiek saņemta informācija par sliktu izturēšanos. Šāda procedūra ir paredzēta Ieslodzījuma vietu pārvaldes instrukcijā "Par notiesāto un pirmstiesas apcietinājumā esošo personu uzraudzības kārtību" (pieņemts ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2004. gada 29. marta rīkojumu). Instrukcijā paredzētajos gadījumos cietuma ārsts veic izmeklēšanu. Ārsts informē cietuma administrāciju, kas informāciju nodod prokuratūrai un veic izmeklēšanu tiesību aktos paredzētajā kārtībā.</p>

Punkts CPT ziņojumā	Veiktie pasākumi
47.	<p>Lai iespēju robežās novērstu vardarbību ieslodzīto starpā, Ieslodzījuma vietu pārvalde ir izstrādājusi ieteikumus. Ieslodzījuma vietu pārvaldes priekšnieks 2003. gada 24. jūlijā parakstīja pasākumu plānu, kurš ir jāīsteno, ņemot vērā CPT ieteikumus pēc 2002. gada vizītes, un saskaņā ar šo plānu visās ieslodzījuma vietās 2004. gadā tika veikti šādi pasākumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ieslodzītos ievieto cietuma kamerās un pārved no vienas kameras uz citu, ņemot vērā iekšējo drošību, izdarītā noziedzīgā nodarījuma smagumu, personiskās īpašības un psiholoģisko stāvokli; - ieslodzītos uzrauga 24 stundas diennaktī un tad, ja cietuma kamerās rodas nekārtības, tās nekavējoties tiek novērstas; - ieslodzījuma vietās īpašu uzmanību pievērš atsevišķām ieslodzīto kategorijām (ieslodzītajiem ar noslieci bēgt no cietuma, ar noslieci uz agresivitāti, homoseksuālismu utt.); - ar ieslodzītajiem tiek veikts individuālais darbs, tādējādi cenšoties novērst vardarbību ieslodzīto vidū; - ieslodzītie tiek iesaistīti dažādās sociālās rehabilitācijas programmās (narkomānijas, alkoholisma utt. novēršanai), lai izdarītu pozitīvu ietekmi uz ieslodzītajiem un veicinātu integrāciju sabiedrībā pēc atbrīvošanas no ieslodzījuma vietas. <p>No 2004. gada 1. janvāra ieslodzījuma vietā veiktās darbības tiek reģistrētas 24 stundas diennaktī. Saņemot iesniegumus un sūdzības par vardarbību cietumnieku vidū, tiek veiktas pārbaudes. Ja ir jāveic disciplinārās pārbaudes, to veic saskaņā ar Tieslietu ministrijas 2003. gada 19. maija instrukciju Nr. 1-2/10 "Par disciplināro pārbaudi veikšanas kārtību Ieslodzījuma vietu pārvaldē un tās pakļautībā esošajās iestādēs". Ja attiecīgā informācija tiek pierādīta, tad tiek ierosināta krimināllieta.</p> <p>No 2005. gada 1. janvāra ieslodzījuma vietās ir ieviesta ieslodzīto iesniegumu reģistrācijas kārtība un izveidota jauna struktūrvienība – izmeklēšanas daļa. Viena no minētās nodaļas funkcijām ir izmeklēt vardarbības gadījumus ieslodzīto vidū. Šāda kārtība tika ieviesta ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2004. gada 13. decembra rīkojumu Nr. 126 "Organizatoriskie pasākumi".</p>
50.	<p>Ieslodzījuma vietu pārvaldes Drošības daļa darbojas saskaņā ar Operatīvās darbības likumu, un tā ir kriminālizmeklēšanas subjekts, t. i., tā var veikt izmeklēšanas darbības ieslodzījuma vietās. Drošības daļas funkcijās ietilpst cietuma režīma pārkāpumu novēršana, noziedzīgu nodarījumu novēršana un atklāšana, kā arī to personu identificēšana, kas ir izdarījuši noziedzīgus nodarījumus, un pierādījumu vākšana.</p> <p>No 2003. gada 1. janvāra Ieslodzījuma vietu pārvaldē (Ieslodzījumu vietu pārvaldes 2003. gada 2. janvāra rīkojums Nr. 62 "Organizatoriskie pasākumi") un no 2005. gada 1. janvāra ieslodzījuma vietās (Ieslodzījumu vietu pārvaldes 2004. gada 13. decembra rīkojums Nr. 126 "Organizatoriskie pasākumi") ir izveidota jauna struktūrvienība – izmeklēšanas daļa. Viena no minētās nodaļas funkcijām ir izmeklēt vardarbības gadījumus ieslodzīto vidū.</p>

Punkts CPT ziņojumā	Veiktie pasākumi
	<p>2004. gadā ir uzsāktas 3 lietas par vardarbību cietumā (Krimināllikuma 317. panta 2. daļa (darbības, kas pārsniedz amatpersonai piešķirto tiesību un pilnvaru robežas, ja tās izraisījušas smagas sekas vai ja tās saistītas ar vardarbību vai ar vardarbības piedraudējumu), Grīvas cietumā – 2 krimināllietas; Krimināllikuma 318. panta 2. daļa (darbības, kas pārsniedz amatpersonai piešķirto tiesību un pilnvaru robežas, ja tās izraisījušas smagas sekas vai ja tās izdarītas mantkārīgā nolūkā) Pārlielupes cietumā – 1 krimināllieta).</p> <p>Saskaņā ar Ministru kabineta 2002. gada 19. februāra noteikumiem Nr. 73 “Brīvības atņemšanas iestāžu iekšējās kārtības noteikumi” un Ministru kabineta 2003. gada 29. aprīļa noteikumiem Nr. 211 “Izmeklēšanas cietumu iekšējās kārtības noteikumi” ieslodzītos ievieto cietumu kamerās un pārved no vienas kameras uz citu, ņemot vērā iekšējo drošību, izdarītā noziedzīgā nodarījuma smagumu, personiskās īpašības un psiholoģisko stāvokli. To veic ieslodzījuma vietas sadales komisija, kuras priekšsēdētājs ir cietuma priekšnieks un kuras locekļi ir ieslodzījuma vietas darbinieki. Komisijas lēmumu reģistrē protokolā. Tādējādi lēmums tiek pieņemts kopīgi un Drošības daļa nav galvenais lēmējorgāns jautājumos par ieslodzīto pārvešanu.</p>
55.	<p>Latvijā mūža ieslodzījumu kā sodu piemēro no 1999. gada 1. aprīļa, kad stājās spēkā pašreizējais Krimināllikums. Patlaban ieslodzījuma vietās mūža ieslodzījumu izcieš 28 personas, no kurām viena ir sieviete, un ar astoņiem no šiem ieslodzītajiem Latvijai ir bijušas problēmas, kas ir saistītas ar mūža ieslodzījumā esošo personu izvietojumu un cietuma režīmu, kā arī ir atzīts, ka šīs problēmas ir svarīgi atrisināt. 2004. gadā tika atrisinātas pārapsūdzības problēmas, kas bija radušās Jelgavas cietuma mūža ieslodzījumā esošo personu daļā. Daugavpils cietumā ir izveidotas 28 vietas, kas paredzētas personām, kurām piespriests mūža ieslodzījums, un ieslodzītie, kuru spriedums vēl nav stājies spēkā, uz to tika pārvesti no 2004. gada 1. oktobra.</p> <p>Saskaņā ar Latvijas soda izpildes kodeksu šīs personas atrodas atsevišķā cietuma blokā stingrākos drošības apstākļos, neatļaujot kontaktu ar citiem ieslodzītajiem. Tehnisku iemeslu dēļ Jelgavas cietumā nebija iespējams šiem ieslodzītajiem nodrošināt telpas, lai veiktu rehabilitācijas pasākumus. Tiek veikts tikai individuālais darbs.</p> <p>2005. gadā ir plānots izbūvēt telpas, lai Jelgavas cietumā varētu nodrošināt rehabilitācijas pasākumus personām, kas izcieš mūža ieslodzījumu. Daugavpils cietumā patlaban tiek izstrādāta rehabilitācijas programma, kas paredzēta uz mūžu ieslodzītajām personām.</p> <p>Ieslodzījuma vietu pārvalde 2004. gadā izstrādāja metodoloģiskās vadlīnijas personālam, kurš kontaktējas ar šīs kategorijas ieslodzītajiem.</p> <p>Darba grupa, ko 2004. gada 28. decembrī izveidoja tieslietu ministrs, lai izstrādātu Kriminālsodu politikas koncepcijas projektu, uzsvērs, ka īpaša uzmanība ir jāpievērš tādām ieslodzīto kategorijām kā nepilngadīgie, sievietes, uz mūžu ieslodzītās personas un citi.</p>

Punkts CPT ziņojumā	Veiktie pasākumi
56.	<p>Ieslodzījuma vietu pārvalde 2004. gadā veica katras uz mūžu ieslodzītas personas individuālās riska pakāpes novērtējumu, lai palielinātu drošību, piemērojot individuālus drošības pasākumus. 2004. gada 12. augustā tika veikti grozījumi Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2004. gada 29. marta instrukcijā Nr. 56 “Par apcietināto un notiesāto personu uzraudzības kārtību”, paredzot, ka roku dzelžus uz mūžu ieslodzītajām personām uzliek, ņemot vērā ieslodzītā personīgās īpašības un apdraudējumu citām personām.</p> <p>Latvijas ieslodzījuma vietās 2005. un 2006. gadā ir plānots pakāpeniski nodrošināt psihologa palīdzību, un visupirms tas tiks darīts Jelgavas un Daugavpils cietumā.</p>
58.	<p>Uz mūžu ieslodzīto personu psiholoģiskais stāvoklis ir ļoti sarežģīts un nomācošs. Visas šīs personas ir izdarījušas ļoti smagus noziegumus, dažkārt – slepkavības. Uz mūžu ieslodzīto personu uzvedību nevar paredzēt, jo viņi dzīvo pēc principa “es neko nevaru zaudēt”, un tāpēc viņi rada lielāku apdraudējumu personālam. Darbs ar šādas kategorijas ieslodzītajiem personālam (arī medicīniskajam personālam) rada psiholoģiskas problēmas (apdraudējumu). Ieslodzījuma vietu pārvalde uzskata, ka personāla drošība ir svarīgāka, un tāpēc iepriekš minēto nosacījumu atcelšana vēl ir pāragra.</p>
59.	<p>Saskaņā ar Latvijas tiesību aktiem (Sodu izpildes kodeksa 13. pantu) katras kategorijas ieslodzītie ieslodzījumā atrodas atsevišķi: vīrieši un sievietes, nepilngadīgie un pieaugušie. Tā kā Daugavpils cietumā atrodas notiesātie un apcietinātie vīrieši un arī nepilngadīgie un cietuma platība nav pietiekami liela, lai visus ievietotu atsevišķos blokos, tad izolācijas nolūkā logos tika uzstādīti stikla ķieģeļi. Finansiālu ierobežojumu dēļ nav bijis iespējams izmantot labākas kvalitātes būvniecības materiālus.</p>
60.	<p>Finansējuma iztrūkums Latvijas ieslodzījuma vietām katru gadu ir 30 %, un tāpēc nav iespējams uzlabot ieslodzīto stāvokli Daugavpils cietumā un Centrālcietumā, un tikai daļēji var izpildīt prasības, kas paredzētas Ministru kabineta 2002. gada 9. aprīļa noteikumos Nr. 155 par notiesāto uztura un sadzīves vajadzību materiālā nodrošinājuma normām un Ministru kabineta 2002. gada 6. augusta noteikumos Nr. 339 par apcietināto un administratīvi aizturēto personu uztura, mazgāšanas līdzekļu un personīgās higiēnas līdzekļu normām. Ieslodzītajiem ir iespēja minētās preces iegādāties cietuma veikalā. Cietuma administrācija palīdz ieslodzītajiem, kuriem nav pietiekamu līdzekļu, izmantojot humanitārās palīdzības finansējumu.</p> <p>Visiem ieslodzītajiem ir iespēja vienu reizi nedēļā izmantot dušu vai pirti un nomainīt gultas veļu. Patlaban Daugavpils cietumā un Centrālcietumā ieslodzīto skaits nav lielāks par noteikto ierobežojumu un gultas veļa ir nodrošināta katram ieslodzītajam.</p> <p>Ieslodzītajiem minētās preces tiks nodrošinātas tad, kad Ministru kabinets pilnā apmērā piešķirs budžeta līdzekļus atbilstīgi Ieslodzījuma vietu pārvaldes pieprasījumam.</p>

Punkts CPT ziņojumā	Veiktie pasākumi
61.	<p>Daugavpils cietums un Centrālcietums ir izmeklēšanas cietumi, kuros 80 % no ieslodzītajiem ir personas, kas atrodas apcietinājumā pirmstiesas izmeklēšanas laikā. Apcietinātās personas ievieto atsevišķās kamerās atbilstīgi Ministru kabineta 2003. gada 29. aprīļa noteikumiem Nr. 211 "Izmeklēšanas cietumu iekšējās kārtības noteikumi" un krimināllietas izmeklētāja norādījumiem. Tas nozīmē, ka apcietinātās personas nevar piedalīties grupu nodarbībās ārpus cietuma kamerām. Pēc Kriminālsodu izpildes koncepcijas pieņemšanas minētās problēmas tiks izskatītas saskaņā ar politiku, ko atbalsta parlaments.</p> <p>Ieslodzījuma vietu pārvalde pastāvīgi veic kontroli, lai nodrošinātu, ka cietuma administrācijas katru dienu visiem ieslodzītajiem nodrošina pastaigu vismaz vienas stundas garumā.</p> <p>Ierobežotā finansējuma dēļ nav iespējams palielināt pastaigu laukumu Daugavpils cietumā un Centrālcietumā, tomēr šī problēma tiks atrisināta, palielinot pastaigu un nodarbību ilgumu ieslodzītajiem, paredzot to Kriminālsodu politikas koncepcijā un turpmākajos tiesību aktos.</p>
62.	<p>2003. gadā tika izstrādāts Latvijas cietumu slimnīcu rekonstrukcijas projekts. 2004. gadā finansējums šim projektam netika piešķirts un projektu nebija iespējams īstenot.</p> <p>Tomēr 2004. gadā Latvijas cietumu slimnīcā tika veikti turpmāk minētie pasākumi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vienā cietuma slimnīcas pusē tika noņemti logu slēgi; - ir veikts remonts intensīvās aprūpes palātā un ir iegādāts rentgena aparāts (remontdarbus veica ar SIA "Philips Latvia" finansiālu atbalstu un rentgena aparātu iegādājās ar Somijas Plaušu slimību asociācijas palīdzību); - papildus ir izveidotas un aizpildītas 3,5 štata vietas. <p>Patlaban Tieslietu ministrijas budžetā nav līdzekļu, lai nodrošinātu Latvijas cietumu slimnīcas pilnīgu renovāciju, un problēma ar slimnīcu tiks atrisināta, ja Ministru kabinets atbalstīs Ieslodzījumu vietu attīstības koncepciju, kurā, pamatojoties uz pašreizējo projektu, ir paredzēta Latvijas cietumu slimnīcas rekonstrukcija.</p>
63.	<p>Latvijas cietumu slimnīcas renovācijas grafiku patlaban nevar iesniegt, jo nav saņemts apstiprinājums, ka finansējums tiks piešķirts. Ir plānots, ka 2006. gadā finansējums tiks piešķirts Latvijas cietumu slimnīcas rekonstrukcijai, un šādā gadījumā Latvijas cietumu slimnīcas rekonstrukcijas laikā pacienti tiks pārvesti uz Olaines Tuberkulozes slimnīcu.</p> <p>Ņemot vērā piešķirtos līdzekļus, 2005. gadā Olaines Tuberkulozes slimnīcas būvniecība tiks turpināta, un to ir plānots pabeigt 2006. gadā.</p>
64.	<p>Lai uzlabotu Latvijas cietumu slimnīcas Psihiatrijas nodaļas pakalpojumu kvalitāti, papildus ir izveidota psihiatra štata vieta.</p> <p>Psihiatrijas nodaļas medicīnas māsas 2004. gadā apmeklēja īpašu mācību kursu.</p>

Punkts CPT ziņojumā	Veiktie pasākumi
67.	<p>Finansējuma trūkuma dēļ nav iespējams palielināt medicīnas māsu skaitu Daugavpils cietumā un Centrālcietumā.</p> <p>Medicīnas personāla darba grafiks ir plānots tā, lai kāds no medicīnas darbiniekiem ieslodzījuma vietā atrastos gan darba dienās, gan brīvdienās.</p> <p>Centrālcietuma medicīnas daļā ir ārsts (psihiatrs), bet Daugavpils cietumā šis amats joprojām ir brīvs, jo Daugavpilī ir problēmas ar šādiem speciālistiem.</p> <p>Daugavpils cietumā notiek jauno ieslodzīto medicīniskā izmeklēšana – ir noteikts, ka uzņemšanas dienā obligāti jāveic ieslodzīto intervēšana.</p> <p>Centrālcietumā apcietinātās personas, kuras ievieto karantīnas kamerās, neatrodas tur ilgāk kā vienu dienu, izņemot brīvdienās. Pastaigas nav iespējams nodrošināt, jo šajā laikā tiek veiktas dažādas darbības (medicīniskā izmeklēšana, iepazīstināšana ar noteikumiem, ievietošana cietuma kamerā utt.). Cietuma administrācijai ir jānorāda, ka pastaigām ir jānotiek arī brīvdienās atbilstīgi Ministru kabineta 2003. gada 29. aprīļa noteikumiem Nr. 211 “Izmeklēšanas cietumu iekšējās kārtības noteikumi”.</p>
68.	<p>Ieslodzījuma vietu pārvalde 2004. gadā izstrādāja metodoloģiskās vadlīnijas (Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2004. gada 17. decembra Metodoloģiskās vadlīnijas Nr. 1/7 - 207), kas paredzētas cietumu ārstniecības daļām, saistībā ar medicīnisko dokumentu sagatavošanas kārtību traumu un/vai vardarbības gadījumā (ir ņemti vērā CPT 1999. un 2000. gada ieteikumi). Ja tiek konstatēta trauma un nav saņemtas sūdzības par sliktu izturēšanos, tad cietuma administrācija informē Ieslodzījuma vietu pārvaldi un prokuratūru un veic izmeklēšanu Kriminālprocesa likumā paredzētajā kārtībā.</p>
70.	<p>Ieslodzījuma vietu pārvaldes Mācību centrā 2004. gadā visu kategoriju personālam tika organizēti kursi par kvalifikācijas paaugstināšanu. Šajosursos tika aplūkotas problēmas saistībā ar cilvēktiesību, etniskiem un morāles principiem attiecībā uz ieslodzītajiem. 2004. gadā šos mācību kursus apmeklēja 268 amatpersonas un 105 jaunie darbinieki. Līdzīgi kursi tiks piedāvāti arī 2005. gadā.</p> <p>Jaunajiem darbiniekiem, kuri ir apmeklējuši obligātos ievadkursus (3 mēneši), tiek piedāvāti arī kursi komunikācijā.</p>

Punkts CPT ziņojumā	Veiktie pasākumi
71.	<p>2004. gada 11. novembrī stāsies spēkā grozījumi 36 pantos Latvijas Soda izpildes kodeksā. Šie grozījumi ir saistīti ar ieslodzītajiem noteiktā soda izpildes režīma noteikšanu un to īstenošanu (piemēram., sievietes, kas atrodas mūža ieslodzījumā, sodu izcieš daļēji slēgtā cietumā; ieslodzītajiem, kurus ievieto soda izolatorā, piešķir gultas piederumus). Gultas piederumus izsniedz apcietinātajām personām, kas ievietotas soda izolatorā, uz laiku, kurš paredzēts nakts mieram, pamatojoties uz Ministru kabineta 2003. gada 29. aprīļa noteikumiem Nr. 211 “Izmeklēšanas cietumu iekšējās kārtības noteikumi”.</p> <p>Ieslodzījuma vietu pārvalde strādā pie tā, lai palielinātu bibliotēku fondu. Ir panākta vienošanās ar Tieslietu ministriju un Tiesu namu aģentūru, lai cietuma bibliotēkās būtu pieejami laikraksti un grāmatas.</p>
72.	<p>Disciplināros sodus nosaka pēc tam, kad ir novērtēts pārkāpuma smagums un ieslodzītā psiholoģiskais raksturojums. Pirms soda piemērošanas tiesu administrācija veic izskaidrojošas pārrunas ar ieslodzīto. Tā kā Latvijas cietumos nav atsevišķu telpu ieslodzītajiem, kuriem ir nosliece uz sevis savainošanu, tad viņus ievieto soda izolatorā, un to neuzskata par disciplināru sodu (Ministru kabineta 2003. gada 29. aprīļa noteikumi Nr. 211 “Izmeklēšanas cietumu iekšējās kārtības noteikumi”).</p>
75. un 77.	<p>Saskaņā ar Ministru kabineta 2003. gada 29. aprīļa noteikumiem Nr. 211 “Izmeklēšanas cietumu iekšējās kārtības noteikumi” ieslodzīto sarakste ar cilvēktiesību aizsardzības iestādēm, starptautiskajām iestādēm un amatpersonām, prokuratūru, tiesu un advokātu netiek kontrolēta. Sarakste ar citām personām tiek kontrolēta.</p> <p>Šis ir viens no jautājumiem, kas tiks atrisināts pēc tam, kad tiks pieņemta Kriminālsodu politikas koncepcija, pēc kuras pieņems virkni jaunu tiesību aktu par soda izpildes noteikumiem un nosacījumiem. Šis jautājums tiek risināts arī Ieslodzījuma soda izpildes likuma projektā, kas tiks pabeigts tuvākajā laikā.</p>

Punkts <i>CPT</i> ziņojumā	Veiktie pasākumi
76.	Daugavpils cietumā un Centrālcietumā uzgaidāmās telpas, kuru platība ir mazāka par 2 m ² vairs netiek izmantotas (šāds rīkojums tika dots cietuma priekšnieku sanāksmē 2004. gada 19. maijā, kad tika apspriesti <i>CPT</i> ieteikumi).
78.	Valsts cilvēktiesību biroja darbinieki 2004. gadā ir apmeklējuši ieslodzījuma vietas 18 reizes. Šo apmeklējumu laikā tika pārbaudīti ieslodzīto dzīves apstākļi un notika konsultācijas par humānu attieksmi un cieņu ieslodzījuma vietās. Biroja darbinieki sniedza 31 mutisku konsultāciju un izskatīja 50 rakstiskas sūdzības. Šo vizīšu rezultātā Valsts cilvēktiesību birojs ierosināja Ieslodzījuma vietu pārvaldei izstrādāt vienotu mehānismu ieslodzīto sūdzību izskatīšanai. Šis ierosinājums tika ņemts vērā, un tika izstrādāta ieslodzīto personu sūdzību reģistrācijas un izskatīšanas kārtība (Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2004. gada 13. decembra rīkojums Nr. 126 "Organizatoriskie pasākumi").

Konfidenciāli

LATVIJAS REPUBLIKAS VESELĪBAS MINISTRIJA

Brīvības iela 72, Rīga, LV-1011 Tālrunis: 7876000 Fakss: 7876002 E-pasts: vm@vm.gov.lv

Rīgā

2202.2005 Nr. K-02-2/1
15.12.2004. Nr. 33/944k

Konfidenciāli
Eks..Nr. 1/2

Ārlietu ministrijai

Par CPT ziņojumu

Atbildot uz Jūsu vēstuli, Veselības ministrija nosūta komentārus angļu valodā par *CPT* ziņojumu:

Latvijā ieslodzījuma vietas atrodas Tieslietu ministrijas pārraudzībā. Tieslietu ministrija ir atbildīga arī par veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu minētajās iestādēs. Lai ieslodzītajiem nodrošinātu labāku veselības aprūpes kvalitāti un pieejamību, pēc tieslietu ministra 2004. gada jūlija rīkojuma sadarbībā ar Veselības ministriju tika izveidota darba grupa, lai izstrādātu notiesāto personu veselības aprūpes koncepciju. Minētā koncepcija patlaban tiek apspriesta Ministru kabinetā.

Saistībā ar jautājumu par nepietiekamiem medicīniskiem datiem Daugavpils cietumā un Rīgas Centrālcietumā jānorāda, ka ārstniecības dokumentu kvalitātes uzraudzība ir Medicīniskās aprūpes un darbaspējas kvalitātes kontroles inspekcijas (MADEKKI) kompetencē. MADEKKI ir valsts iestāde, kas ir pakļauta Veselības ministrijai. Tā izskata iesniegumus un sūdzības, ko iesniedz ieslodzījuma vietās ieslodzītās personas, kas nav apmierinātas ar veselības aprūpi (tostarp medicīnas datu kvalitāti). Ieslodzījuma vietās esošajiem pacientiem nav noteikti ierobežojumi saistībā ar sūdzību iesniegšanu MADEKKI. 2003. gadā no personām, kas ieslodzītas Rīgas Centrālcietumā, tika saņemtas 10 sūdzības par ārstniecības pakalpojumu kvalitāti, bet 2004. gadā – 34 sūdzības. Par ārstniecības pakalpojumu kvalitāti no notiesātajām personām, kas atrodas Daugavpils cietumā, 2003. gadā ir saņemta 1 sūdzība, bet 2004. gadā – 2 sūdzības. Saskaņā ar 45.¹ panta Administratīvo pārkāpumu kodeksā ārsti, kas ir atbildīgi par pārkāpumu, tiek administratīvi sodīti.

2003. un 2004. gadā ieslodzījuma vietās administratīvi sodīti tika 4 ārsti. Nepietiekami kvalitatīvu medicīnisko datu gadījumā parasti izsaka brīdinājumu, bet konkrēti statistikas dati

šajā saistībā nav pieejami. Atkarībā no pieejamiem cilvēkresursiem MADEKKI pēc savas iniciatīvas veic arī izmeklēšanu, lai atklātu iespējamus tiesību aktu pārkāpumus – ir bijušas vizītes Cietumu slimnīcā, kā arī Jelgavas, Valmieras, Jēkabpils un Grīvas cietumu ārstniecības daļās. 2005. gada februāra beigās MADEKKI apmeklēs Rīgas Centrālcietumu un drīz pēc tam arī Daugavpils cietumu. MADEKKI regulāri informē cietuma administrāciju par vizītes rezultātiem un sniedz ieteikumus, lai novērstu vizītes laikā konstatētos pārkāpumus.

Valsts sekretāra vietniece,
Budžeta un finanšu departamenta direktore

L.Ruškule

Norādes par slepenības pakāpes
maiņu vai deklasificēšanu

Klasificēja: L.Ruškule

Klasifikācijas pamatojums: MK noteikumi Nr.887 2.1.5.p.

Slepenības statusa termiņš: 5 gadi

Slepenības statusa pārskatīšanas laiks: 2009

SLEPENI

Iekšlietu ministrijas atbilde

Eks.Nr.1

Atbildes uz CPT iesniegto ziņojumu

Valsts policija ir rūpīgi iepazinusies ar 2004. gada 12. novembra ziņojumu Latvijas valdībai par Eiropas Komitejas spīdzināšanas un necilvēcīgas vai pazemojošas rīcības vai soda novēršanai (CPT) vizīti Latvijā (turpmāk tekstā – ziņojums). Valsts policija sniedz turpmāk izklāstīto informāciju atbilstīgi savai atbildības jomai.

Par stāvokli Daugavpils, Liepājas un Ventspils policijas pārvaldēs un citur

Saskaņā ar 35. pantu likumā "Par policiju" valsts ir atbildīga par policijas materiāltechnisko apgādi, bet minētā likuma 34. panta 1. daļa paredz, ka Valsts policijas finanšu līdzekļus veido dotācija no vispārējiem ieņēmumiem valsts budžetā. Valsts policija pakāpeniski apgādā īstermiņa aizturēšanas izolatorus gan ar matračiem, gan segām, kā arī spilveniem un palagiem atkarībā no piešķirtajiem finanšu līdzekļiem.

Visos 28 īstermiņa aizturēšanas izolatoros ir pieejami personiskās higiēnas preces, matračī ir pieejami 17 izolatoros, segas – 14 izolatoros, palagi un spilveni – 4 izolatoros. No iepriekš minētajām policijas pārvaldēm matračī ir pieejami Liepājas pilsētas un rajona policijas pārvaldē.

Daugavpils pilsētas un rajona policijas pārvaldē, Liepājas pilsētas un rajona policijas pārvaldē un Ventspils pilsētas un rajona policijas pārvaldē aizturētās personas tiek vestas uz labierīcībām ārpus kamerām. Brīva pieeja labierīcībām kamerās ir 14 īstermiņa aizturēšanas izolatoros.

Daugavpils pilsētas un rajona policijas pārvaldes, Liepājas pilsētas un rajona policijas pārvaldes un Ventspils pilsētas un rajona policijas pārvaldes kamerās ir pietiekams mākslīgais apgaismojums lasīšanai; no aizturētajām personām nav saņemtas sūdzības par nepietiekamu apgaismojumu.

Patlaban iepriekš minētajās policijas pārvaldes nav izveidota vieta pastaigām. Lai atrisinātu šo problēmu:

- 2005. gada augustā vai septembrī tiks pabeigts Liepājas pilsētas un rajona policijas pārvaldes administratīvā ēka, un īstermiņa aizturēšanas izolators atbildīs Eiropas Cilvēktiesību konvencijai;

Ventspils pilsētas un rajona policijas pārvaldes ēka atrodas avārijas stāvoklī (secināts vairāku komisiju vizīšu un pārbaužu rezultātā), ir sagatavots jaunās ēkas projekts, bet būvniecībai nav piešķirti finanšu līdzekļi;

Norādes par slepenības pakāpes maiņu vai deklasificēšanu

Klasificēja: R.Blukis
Klasifikācijas pamatojums: MK 26.10.2004.
NOT.8872.7.5.P
Slepenības statusa termiņš: 10 gadi
Slepenības statusa pārskatīšanas laiks: 2015. g.

- 1. kamera Ventspils pilsētas un rajona policijas pārvaldē ir slēgta;

- ir panākta vienošanās par Daugavpils pilsētas un rajona policijas pārvaldes izvietojumu Daugavpils cietoksnī, kur ir paredzēts izbūvēt jaunu izolatoru. Patlaban tiek izstrādāts grafiks, un pēc tam Valsts nekustamo īpašumu aģentūra uzsāks jaunās ēkas plānošanu.

Izmantojot 2004. gadā piešķirtos finanšu līdzekļus, īstermiņa aizturēšanas izolatoru uzlabošanā ir veikti turpmāk minētie pasākumi:

- Valmieras rajona policijas pārvaldē ir uzsākta plānošana;
- ir uzsākta projektēšana ēkām, kas paredzētas Aizkraukles rajona policijas pārvaldei, Alūksnes rajona policijas pārvaldei, Krāslavas rajona policijas pārvaldei, Rēzeknes rajona policijas pārvaldei (ir uzsākts kapitālais remonts);
- remontdarbi ir veikti Balvu rajona policijas pārvaldē, Gulbenes rajona policijas pārvaldē, Jūrmalas rajona policijas pārvaldē, Madonas rajona policijas pārvaldē, Ogres rajona policijas pārvaldē, Preiļu rajona policijas pārvaldē, Saldus rajona policijas pārvaldē, Tukuma rajona policijas pārvaldē, Rīgas Centra iecirknī un Valsts policijas īstermiņa aizturēšanas izolatoros;
- Jelgavas pilsētas un rajona policijas pārvaldē ir pabeigta pirmā un otrā celtniecības kārtā, un trešo kārtu ir paredzēts pabeigt 2005. gadā; izolators ir pilnīgi izremontēts Bauskas rajona policijas pārvaldē, Cēsu rajona policijas pārvaldē, Ludzas rajona policijas pārvaldē, Talsu rajona policijas pārvaldē un Valkas rajona policijas pārvaldē.

Valsts policijas īstermiņa aizturēšanas izolators:

- 2004. gadā tika piešķirti finanšu līdzekļi LVL 20 000 apmērā, lai izolatorā veiktu remontu un kosmētisko remontu, tostarp ierīkotu ventilāciju;
- 10. kamera ir slēgta un tajā cilvēki neuzturas; tā vietā to izmanto kā noliktavas telpu;
- aizturētās personas izolatoros netiek disciplināri sodītas;
- visas personas tiek vestas pastaigā svaigā gaisā vismaz vienu stundu dienā;
- uzgaidāmās telpās cilvēkus vairs neievieto;
- medicīnisko izmeklēšanu drošības iemeslu dēļ pēc ārsta pieprasījuma veic policijas darbinieka klātbūtnē;
- laiks, ko persona pavada izolatorā, ir atkarīgs no prokuratūras un tiesas pieprasījuma;
- noplatināšanas telpā prožektorus neizmanto.

Saistībā ar *CPT* ieteikumu par to, ka to sūdzību izskatīšana, kas ir saistītas ar policijas darbinieku sliktu uzturēšanos, ir jāuztic neatkarīgai organizācijai, Valsts policija uzskata, ka pašreizējā sistēma kopumā ir apmierinoša. Valsts policijas Iekšējās drošības biroja viena no prioritātēm ir rūpīga izmeklēšana un attiecīga lēmuma pieņemšana saistībā ar faktiem par cilvēktiesību pārkāpumiem un aizdomām par iespējamiem cilvēktiesību pārkāpumiem. To pamato veiktās dienesta pārbaudes un pieņemto procesuālo lēmumu skaits. Tāpat ir svarīgi norādīt, ka ir izveidota efektīva apelācijas un pieņemto lēmumu uzraudzīšanas sistēma.

Patlaban valstī jau ir izveidota neatkarīga organizācija – Valsts cilvēktiesību birojs (turpmāk tekstā – birojs), kura uzdevums ir izskatīt sūdzības par cilvēktiesību pārkāpumiem. Birojam ir tiesības pieprasīt informāciju par minētajiem nosacījumiem no jebkuras valsts vai vietējās pašvaldības iestādes. Ja kāda amatpersona nesniedz attiecīgo informāciju un

paskaidrojums, tad tai ir jāuzņemas atbildība saskaņā ar Administratīvo pārkāpumu kodeksu (6. pants Likumā par Valsts civiltiesību biroju).

Kā iepriekš minēts, 2003. gada 5. decembrī stājās spēkā Valsts policijas darbinieka profesionālās ētikas un uzvedības kodekss. Šajā kodeksā ir izklāstītas vispārējās policijas darbinieka uzvedības normas un profesionālās ētikas pamatprincipi, kas policijas darbiniekiem ir jāievēro, pildot dienesta pienākumus, kā arī ārpus dienesta vietas un laika. Kodeksā ir paredzēta gan policijas darbinieka pienākumu pildīšana, ievērojot personu civiltiesības, gan policijas darbinieka uzdevums neļaut izdarīt civiltiesību pārkāpumus.

Civiltiesību ievērošana Valsts policijas darbā ir svarīgs jautājums, kam tiek pievērsta īpaša uzmanība. Valsts policijas darbinieks novērtē izdarītos civiltiesību pārkāpumus saskaņā ar tiesību aktiem.

Valsts policijas struktūrvienībās šajā jomā pastāvīgi notiek Valsts policijas darbinieku mācības, tostarp Valsts policijas koledžā, kā arī Valsts administrācijas skolā (mācību kurss “Komunikācijas un ētikas pamati”), Latvijas Policijas akadēmijā (mācību kurss “Civiltiesības un to ievērošana Valsts policijas darbā”). Tāpat Valsts policija turpmāk aktīvi veiks visus vajadzīgos pasākumus, lai novērstu civiltiesību pārkāpumus.

Patlaban Valsts policijas Iekšējās drošības birojs apsver iespēju sagatavot instrukciju, ar kuras palīdzību policijas darbinieki tiks papildus brīdināti par nepieciešamību ievērot visas civiltiesību jomā noteiktās *CPT* prasības.

Pamatprincipi par aizsardzības pasākumiem pret sliktu izturēšanos

Pēc aizturētās personas pieprasījuma par radušos situāciju, proti, aizturēšanu, tiek informēti radnieki vai trešā persona. Saskaņā ar Kriminālprocesa kodeksa 122. pantu nepilngadīgā aizturēšanas gadījumā par aizturēšanu nekavējoties (neatkarīgi no nepilngadīgā gribas) jāpaziņo nepilngadīgā vecākiem vai personām, kas viņus aizstāj; ja ir gadījumi, kad tas nav izdarīts, tad attiecīgais policijas darbinieks uzņemas atbildību par savu darbību, un tiek veikta dienesta izmeklēšana.

Kriminālprocesa kodeksa 98. pantā ir paredzēti gadījumi, kad aizstāvja (advokāta) piedalīšanās ir obligāta, tostarp lietās par nepilngadīgo noziedzīgiem nodarījumiem. Jebkura persona, ja to vēlas, var izmantot advokāta pakalpojumus. Turklāt aizdomās turamā nopratināšanā, persona tiek informēta par savām tiesībām, un šis jautājums ir ierakstīts arī aizdomās turamā nopratināšanas protokolā, kuru nopratinātā persona paraksta. Saskaņā ar Kriminālprocesa kodeksa 76. pantu tiesa var noteikts drošības līdzekli apcietinājumu personai, kas izdarījusi noziedzīgu nodarījumu. Šādā gadījumā attiecīgajai personai vienmēr tiek sniegti advokāta pakalpojumi.

Saskaņā ar Ārstniecības likuma prasībām valdībā tiek izstrādāti Ministru kabineta noteikumi “Veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtība”. Tā kā šo noteikumu projektā nebija paredzēta kārtība saistībā ar personām, kas ir ievietotas Valsts policijas īstermiņa aizturēšanas izolatorā, tad tika veikti aprēķini par finansējumu un papildu štata vietām, un tie tika iesniegti turpmākai apspriešanai. Lai Valsts policija īstermiņa aizturēšanas izolatoros ievietotajām personām varētu nodrošināt tiesību minimumu atbilstīgi ES standarta prasībām veselības aprūpes jomā, ir vajadzīgas 39 kvalificētu ārstu štata vienības un kopējais finansējums LVL 1 249 817 gadā. Saskaņā ar Kriminālprocesa kodeksa 77. pantu tiesa var pagarināt aizturēšanas termiņu, ņemot vērā prokurora iesniegumu un iesniegtos lietas materiālus.

Latvijas Republikas Saeimā tiek izskatīts Kriminālprocesa likums, kā arī Aizturēšanas un apcietinājuma izpildes likums, kurā būs paredzēta personas aizturēšanas un apcietinājuma izpildes kārtība, aizturēšanas vietu iekšējās kārtības un režīma noteikumi, kā arī personīgās mantas, kuras attiecīgā persona drīkst glabāt, un citi likumā noteiktie tiesību ierobežojumi.

Saskaņā ar minētajiem tiesību aktiem Ministru kabinets noteiks pamatprasības par pasākumiem aizturēšanas vietās, personas sociālās dzīves nodrošināšanu un medicīnisko aprūpi. Patlaban Valsts policijā tiek izstrādāti “Norādījumi par darba organizēšanu Valsts policijas pārvalžu īstermiņa aizturēšanas izolatoros”, un tajos būs paredzēta policijas darbinieka dienesta pienākumu pildīšanas kārtība īstermiņa aizturēšanas izolatoros. Minētais projekts ir saskaņošanas posmā.

Patlaban Kriminālprocesa likums tiek izskatīts Saeimas Juridiskās komisijas apakškomisijā un tas tiek gatavots trešajam lasījumam Juridiskajā komisijā.

2005. gada 15. jūnijā

TIESLIETU MINISTRIJAS PAPILDU KOMENTĀRI PAR ATBILDI UZ CPT ZIŅOJUMU PĒC VIZĪTES LATVIJĀ 2004. GADA MAIJĀ

Vispārīga informācija

Ar tieslietu ministra 2004. gada 28. decembra rīkojumu Nr. 1 – 1/437 tika izveidota darba grupa, lai izstrādātu Kriminālsodu izpildes koncepcijas projektu, kas tiks iesniegts apstiprināšanai Ministru kabinetā līdz 2005. gada beigām. Koncepcijas projektā būs paredzēta jauna un mūsdienīga kriminālsoda politika, kas būs saskaņā ar Latvijai saistošajiem starptautiskajiem standartiem; tajā būs jauna attieksme pret īpašajām ieslodzīto grupām. Darba grupa ir nonākusi pie secinājuma, ka kriminālsodu izpildes politikā ir jāparedz īpaši noteikumi par nepilngadīgajiem, sievietēm, uz mūžu ieslodzītajiem un personām ar īpašām vajadzībām.

Tieslietu ministrija ir pievērsusi uzmanību arī citiem ar ieslodzījuma vietām saistītiem jautājumiem. Ministrija turpina darbu pie Ieslodzīto veselības aprūpes koncepcijas projekta, kurā ir paredzēta veselības aprūpes organizācijas shēma.

Turklāt saskaņā ar tieslietu ministra 2005. gada 4. aprīļa rīkojumu Nr. 1 – 1/112 ir izveidota darba grupa, lai izstrādātu politikas plānošanas dokumentu projektus saistībā ar vispārējo un profesionālo izglītību ieslodzījuma vietās. Termins, kas koncepcijas projekts ir jāiesniedz Ministru kabinetā, ir 2005. gada 1. novembris.

Tieslietu ministrija piedalās arī projekta “Darbs ar nepilngadīgajiem ieslodzījumā” īstenošanā, kuru atbalsta Nīderlandes pirmspievienošanās palīdzības programma “Matra”. Viens no šā projekta mērķiem ir izstrādāt ieteikumus saistībā ar grozījumiem tiesību aktos, lai uzlabotu nepilngadīgo stāvokli ieslodzījuma vietās. Saistībā ar šo projektu Tieslietu ministrija ir pasūtījusi pētījumu “Nepilngadīgo stāvoklis ieslodzījuma vietās un ieteikumu izstrāde par šā stāvokļa uzlabošanu atbilstīgi starptautiskajiem standartiem”.

Pētījuma rezultātus izmantos, lai izstrādātu politikas plānošanas dokumentu “Pamata vadlīnijas nepilngadīgo cietumsodu un apcietinājuma izpildes politikai 2006.–2010. gadam”, ko patlaban izstrādā darba grupa, kuru iepriekš minētā projekta vajadzībām izveidoja ar tieslietu ministra 2004. gada 19. augusta rīkojumu Nr. 1-1/291.

Tādējādi Tieslietu ministrija jau strādā, lai savas kompetences robežās risinātu attiecīgās problēmas. Pēc tam, kad politikas plānošanas dokumentus apstiprinās Ministru kabinetā, darbs tiks turpināts, lai saskaņā ar apstiprināto politiku grozītu arī normatīvos aktus.

41. punkts

2005. gada 19. aprīlī Ministru kabinets apstiprināja Ieslodzījuma vietu attīstības koncepciju. Koncepcijā ir paredzētas darbības, kuras veiks no 2005. gada līdz 2014. gadam, lai uzlabotu visu ieslodzījuma vietās esošo personu stāvokli. Koncepcijā ir plānota pakāpeniska visu ieslodzījuma vietu rekonstrukcija, kā arī trīs cietumu paplašināšana. Īstenojot minēto koncepciju, tiks atrisinātas šādas komitejas minētās problēmas:

- vidējā platība tiks palielināta līdz 5,7 m² uz vienu ieslodzīto;
- tiks izveidota cietuma kameru sistēma, un tādējādi vienā kamerā nebūs vairāk par 2 – 4 personām;
- tiks atrisinātas ilgtermiņa problēmas saistībā ar personām, kas atrodas mūža ieslodzījumā (patlaban telpas šo personu ieslodzīšanai pietiek 3 – 5 gadiem);
- ieslodzītajiem nodrošinās atbilstīgu vietu pastaigām un sportošanai, bibliotēkas, mācību telpas un atbilstīgus sanitāros apstākļus;

- tiks atrisināta problēma saistībā ar Latvijas cietumu slimnīcu – slimnīcu pārcels uz Olaines Tuberkulozes slimnīcu, kurā patlaban notiek būvniecības darbi un to pārveidos par vispārējo cietumu slimnīcu.

42. punkts

Lai novērstu pārapdzīvotību ieslodzījuma vietās un ieslodzīto dzīves apstākļi būtu pēc iespējas atbilstīgāki Ieslodzījuma vietu pārvaldes noteikumiem, no 2005. gada 1. janvāra katru nedēļu katrā ieslodzījuma vietā tiek veikta faktiskā ieslodzīto skaita analīze, tādējādi nodrošinot proporcionālu sadali saskaņā ar attiecīgā cietuma veidu un režīmu.

Brasa cietums no izmeklēšanas cietuma ir pārveidots par slēgto cietumu (Tieslietu ministrijas 2004. gada 30. novembra rīkojums Nr. 1-1/390), tādējādi vietu skaits slēgtajos cietumos ir palielinājies.

Patlaban saskaņā ar spēkā esošajiem standartiem ieslodzījuma vietās ir 9166 vietas un ieslodzījuma vietās atrodas 7515 ieslodzīto (2005. gada 1. maija statistika).

Lai uzlabotu stāvokli Tieslietu ministrija Ieslodzījuma vietu pārvaldei ir uzdevusi sagatavot Ministru kabineta noteikumu projektu par ieslodzīto sadali esošajās ieslodzījuma vietās, un tādējādi ieslodzīto sadale starp ieslodzījuma vietām tiks garantēta valdības noteikumu līmenī.

45. punkts

Nepilngadīgo ievietošanu kamerās veic, ņemot vērā personīgās īpašības un psiholoģisko saderību. Veicot nepilngadīgo sadali pa kamerām, tiek ņemts vērā psihologa viedoklis. Ar nepilngadīgajiem strādā rehabilitācijas darbinieks. Visus nepilngadīgos iesaista vispārējās izglītības programmā un sporta nodarbībās.

Ieslodzījuma vietu pārvalde kopā ar Tieslietu ministriju un citām iestādēm piedalās projekta “Darbs ar nepilngadīgajiem ieslodzījumā” īstenošanā, ko atbalsta Nīderlandes pirmspievienošānās palīdzības programma “Matra”. Projekta ietvaros tiek izstrādāts dokuments “Pamata vadlīnijas nepilngadīgo cietumsodu un apcietinājuma izpildes politikai 2006.–2010. gadam”, veikti vairāki izmēģinājuma pētījumi par jaunas prakses ieviešanu saistībā ar nepilngadīgo veselības aprūpi, sadarbību starp iestādēm un nepilngadīgo mācību plāniem ieslodzījuma vietās. Notiek arī ieslodzījuma vietu darbinieku mācības *EQUIP* programmā.

50. punkts

Ieslodzījuma vietu pārvalde ir sadalījusi Drošības daļas funkcijas. Pamatojoties uz 2004. gada 13. decembra rīkojumu Nr. 176, ieslodzījuma vietās ir izveidota Izmeklēšanas daļa, kas atrodas tiešā ieslodzījuma vietas priekšnieka pārraudzībā. Patlaban izmeklēšanas funkcijas, tostarp vardarbības gadījumus ieslodzīto starpā, pilda Izmeklēšanas daļa. Drošības daļas funkcija ir cietuma režīma pārkāpumu un noziegumu novēršana. Šī problēma tika apspriesta Ieslodzījuma vietu priekšnieku sanāksmē 2005. gada 23. februārī, kad notika diskusija par Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2004. gada darba rezultātiem un prioritātēm 2005. gadā.

2005. gada 27.–29. aprīlī Ieslodzījuma vietu pārvaldes Mācību centrā notika Izmeklēšanas daļas darbinieku mācības.

55. punkts

Katrai uz mūžu ieslodzītajai personai ir izstrādāts pasākumu plāns par soda izpildi, ņemot vērā izdarītā nozieguma smagumu, personiskās īpašības un psiholoģisko saderību. Plāna īstenošanā ir iesaistīti darbinieki no dažādām cietuma struktūrvienībām. Ģimenes saišu saglabāšanai ir piešķirta prioritāra nozīme. Ieslodzījuma vietu pārvalde turpina izstrādāt projektu programmai par darbu ar personām, kas atrodas mūža ieslodzījumā.

Ieslodzījuma vietu pārvaldes Sociālās rehabilitācijas daļas psihologs vienu reizi mēnesī apmeklē personas, kas mūža ieslodzījumu izcieš Jelgavas cietumā. Līdz gada beigām Jelgavas cietumā ir plānots pieņemt darbā psihologu.

Iļģuciema cietumā vienīgā uz mūžu ieslodzītā sieviete sodu izcieš kopā ar citām ieslodzītajām.

Tieslietu ministrija ir izveidojusi darba grupu (pamatojoties uz 2005. gada 4. aprīļa rīkojumu Nr. 1-1/112), kuras uzdevums ir izstrādāt jaunu normatīvo aktu bāzi, uz kuru pamata ieslodzījuma vietās var nodrošināt vispārējo un profesionālo izglītību. Projekta laikā tiks izstrādāti īpaši noteikumi, kas attieksies uz ilgtermiņa ieslodzītajiem.

56. punkts

Ieslodzījuma vietu pārvalde ir izveidojusi Mūža ieslodzījumā esošo personu radītā riska novērtēšanas komisiju (Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2005. gada 14. aprīļa rīkojums Nr. 48). Komisijas uzdevums ir divas reizes gadā novērtēt katras mūža ieslodzījumā esošās personas radītā riska pakāpi un to, vai attiecīgās personas konvojēšanas un citu pasākumu laikā ir jāievēro zināmi drošības pasākumi (jāizmanto roku dzelži utt.). Novērtējot šīs personas, komisijai ir jāņem vērā psihologa atzinums par attiecīgās personas psiholoģisko stāvokli utt.

58. punkts

Medicīnas darbinieks uz mūžu ieslodzītās personas izmeklē telpā, kas ir aprīkota ar trauksmes signāla pogu. Pirms izmeklēšanas ieslodzītos pārmeklē drošības iemeslu dēļ. Uzraugs izmeklēšanas laikā paliek ārpusē pie durvīm un ārpus telpas, kurā notiek izmeklēšana.

58. punkts

Drošības iemeslu dēļ uz mūžu ieslodzītās personas laikā, kad notiek konsultācijas ar psihologu un psihiatru, atrodas aiz metāla restēm. Mūža ieslodzījumā esošo personu radītā riska novērtēšanas komisija ir izveidota Daugavpils un Jelgavas cietumā (saskaņā ar Ieslodzījuma vietu pārvaldes 2005. gada 14. aprīļa rīkojumu Nr. 48). Komisija novērtē katras uz mūžu ieslodzītās personas radīto risku un to, vai ir jāievēro drošības pasākumi. Tas dod iespējumu aprunāties ar šiem ieslodzītajiem, neieslēdzot viņus aiz metāla restēm.

59. punkts

Līdz gada beigām, ņemot vērā piešķirtā finansējuma ierobežojumus, Daugavpils cietumā ir plānots daļēji nomainīt stikla ķieģeļus ar pakešu logiem tajās kamerās, kurās sodu izcieš uz mūžu ieslodzītās personas.

60. punkts

Saskaņā ar Ieslodzīja vietu attīstības koncepciju, ko pieņēma 2005. gada 19. aprīlī, Centrālcietuma rekonstrukcija notiks laikā no 2006. gada līdz 2008. gadam, un Daugavpils cietuma rekonstrukcija notiks no 2011. gada līdz 2014. gadam. Patlaban Centrālcietums un Daugavpils cietums nav pārpildīti, un sliktā stāvoklī esošās kameras netiek izmantotas. 2005. gada 1. maijā Centrālcietumā bija 1624 personas (maksimālais skaits ir 1922), bet Daugavpils cietumā – 391 persona (maksimālais skaits – 543).

Centrālcietuma kamerās Nr. 501, 502 un 503 ir noņemti logu slēgi, ierīkota ventilācija un veikts kosmētiskais remonts. Remonts ir veikts dažās Daugavpils cietuma kamerās.

Visiem ieslodzītajiem ir nodrošināta atsevišķa gultasvieta. Ierodoties ieslodzījuma vietā, ieslodzītajam tiek izsniegts tīrs matracis. Gultas veļa tiek mainīta reizi septiņās dienās (šogad Ieslodzījuma vietu pārvalde noslēdza līgumu ar sabiedrību “3BP” par centralizētu cietumu gultas veļas mazgāšanu).

Reizi septiņās dienās ieslodzītie mazgājas dušā vai vannā. Ieslodzītie var iegādāties higiēnas preces cietuma veikalā. Cietuma administrācija sniedz palīdzību ieslodzītajiem, kuriem nav naudas, izmantojot līdzekļus no humānās palīdzības.

Uzraugs kontrolē, lai visiem ieslodzītajiem, dodoties mazgāties, ir ziepes un dvielis.

Reizi nedēļā ārsts un Loģistikas daļas darbinieks pārbauda sanitāri-higiēnisko stāvokli kamerās un vienlaicīgi pārbauda, vai kamerās ir mazgāšanās piederumi.

Ieslodzījuma vietu pārvalde ir iesniegusi Tieslietu ministrijā priekšlikumus par grozījumiem likumā "Par valsts budžetu 2005. gadā", pieprasot no valsts budžeta piešķirt LVL 1 827 064, lai nodrošinātu ieslodzījuma vietu funkcionēšanu līdz gada beigām. LVL 415 452 no minētās summas ir vajadzīgi cietumu uzturēšanai un ieslodzīto ikdienas vajadzību nodrošināšanai.

61. punkts

Lai nodrošinātu ieslodzītajiem fiziskas nodarbības, cietumu pastaigu zonā ir izvietots sporta piederumi. Pastaigu zonas paplašināšana būs iespējama tikai pēc cietumu rekonstrukcijas, kas tiek plānota saskaņā ar Ieslodzījuma vietu attīstības koncepciju.

62. punkts

Saistībā ar Latvijas cietumu slimnīcu Tieslietu ministrija valdībai ir piedāvājusi jaunu risinājumu, un tas ir atbalstīts, pieņemot Ieslodzījuma vietu attīstības koncepciju. Latvijas cietumu slimnīca tiks pārcelta uz Olaines cietuma Tuberkulozes slimnīcu, kurā patlaban notiek būvniecības darbi un kura kļūs par mūsdienīgu slimnīcu, kas atbilst visām prasībām saistībā ar ieslodzīto aprūpi.

2004. gadā Olaines cietuma Tuberkulozes slimnīcas būvniecībai tika piešķirti LVL 630 000. Likumā "Par valsts budžetu 2005. gadam" Olaines cietuma Tuberkulozes slimnīcas būvniecībai ir paredzēts finansējums LVL 1 000 000 apmērā. Slimnīcas būvniecību ir paredzēts pabeigt 2006. gadā.

64. punkts

Latvijas cietumu slimnīcā uz pilnu slodzi ir pieņemtas darbā 3 medicīnas māsiņas. Tiek veikti pasākumi, lai pieņemtu darbā 3 ārstus (ir publicēts sludinājums).

67. punkts

Tiek izstrādāts Ieslodzīto veselības aprūpes koncepcijas projekts, un tā mērķis ir atrisināt veselības aprūpes problēmas, šīs funkcijas nododot Veselības ministrijai. Tas nodrošināts, ka ieslodzīto veselības aprūpes sistēma tiek integrēta vispārējā veselības aprūpes sistēmā un tādējādi tiek sniegta atbilstīga aprūpe. Īstenojot minēto koncepciju, palielināsies arī medicīnas darbinieku skaits visos cietumos, tostarp Daugavpils cietumā un Centrālcietumā.

Ir pārskatīts Daugavpils cietuma medicīnas darbinieku darba grafiks, un tagad kāds medicīnas darbinieks darbā atrodas arī brīvdienās. Ja ir vajadzīga medicīniska palīdzība naktī, tad dežūrējošais cietuma priekšnieka palīgs izsauc neatliekamo medicīnisko palīdzību.

Daugavpils cietumā un Centrālcietumā ir izveidotas psihologa un psihiatra štata vietas. Tomēr Daugavpils cietumā psihiatra vieta vēl nav aizpildīta, un ārsts strādā tikai uz daļēju slodzi (ir publicēts sludinājums par pilnas slodzes psihiatra štata vietu).

2006. gadā abos cietumos ir plānots izveidot psihologa štata vietu.

70. punkts

Mācību centra mācībās, kurās piedalījās visu kategoriju cietumu darbinieki, Ieslodzījuma vietu pārvalde galveno uzmanību veltīja šādu gadījumu novēršanai, jo reglamentējošajos dokumentos tas nebija paredzēts. Ieslodzījuma vietu pārvaldes semināros

un sanāksmēs ar visu kategoriju cietumu darbiniekiem šim jautājumam uzmanība tiek pievērsta vienmēr.

71. punkts

Ieslodzītajiem, kurus ievieto soda izolatorā, gultas piederumus izsniedz uz laiku, kas paredzēts naktsmieram. Patlaban vismaz vienu stundu ilgu pastaigu nodrošina nepilngadīgajiem ieslodzītajiem un ieslodzītajiem, kas ciešs no tuberkulozes.

Pastaigas visu kategoriju ieslodzītajiem, kas ievietoti soda izolatorā, varēs nodrošināt tad, kad tiks īstenota Ieslodzījuma vietu attīstības koncepcija, kurā paredzēta ieslodzījuma vietu fizisko standartu uzlabošana un pastaigu zonas paplašināšana.

71. punkts

Centrālcietuma 1. daļas soda izolatora četras kameras ir slēgtas un aizplombētas. Pārējās 18 kamerās ir veikti remontdarbi, ir uzlabots apgaismojums un izveidota ventilācija.

1. daļā esošie soda izolatori tiks izremontēti laikā no 2006. gada līdz 2008. gadam, kā paredzēts Ieslodzījuma vietu attīstības koncepcijā.

71. punkts

Ja ieslodzītais, kurš atrodas soda izolatorā, vēlas saņemt grāmatu (izņemot reliģiska satura lasāmvielu), cietuma administrācija to piešķir no cietuma bibliotēkas.

72. punkts

Disciplināros sodus nosaka, ņemot vērā izdarītā nozieguma smagumu un ieslodzītā psiholoģiskās īpašības. Pirms soda piemērošanas cietuma administrācija veic individuālu skaidrojošu interviju. Tā kā Latvijas ieslodzījuma vietās nav pietiekams skaits atsevišķu telpu, tad ieslodzītos, kuriem ir nosliece uz sevis savainošanu, nevar ievietot atsevišķā telpā, un tāpēc viņus ievieto soda izolatoros, taču tas netiek uzskatīts par disciplināru sodu. Ieslodzītie var iebilst pret lēmumu par sodu, vēršoties pie augstākas amatpersonas (Ieslodzījuma vietu priekšnieka, prokurora, tiesas utt.). Administrācija neierobežo šādu iespēju. Šā gada pirmajā ceturksnī Ieslodzījuma vietu pārvalde pārbaudīja sūdzības, kas tika saņemtas no Pārlielupes un Šķīrotavas cietumiem, un cietumu priekšnieku noteiktie disciplinārie sodi tika atcelti 23 ieslodzītajiem.

75. punkts

Papildus sarakstei un tikšanās reizēm ar advokātiem ieslodzītie var sazināties arī ar citām ārpus cietuma esošām personām.

Ar procesa virzītāja atļauju apcietinātajai personai, kas atrodas pirmstiesas apcietinājumā, ir atļauts satikties ar radniekiem un citām personām:

- pieaugušiem vīriešiem un sievietēm – reizi mēnesī;
- nepilngadīgiem zēniem un meitenēm – reizi nedēļā.

Minētās personas var veikt neierobežotu skaitu telefonsarunu. Ieslodzītajiem ir tiesības tikt ar tuvākajiem radniekiem un citām personām un izmantot telefonu:

- slēgtajos cietumos:

stingrā režīma cietumā – 12 tikšanās un 36 zvani gadā, vidējā režīma cietumā -10 tikšanās un 24 zvani gadā, vieglā režīma cietumā -7 tikšanās un 12 zvani gadā;

- daļēji slēgtajos cietumos:

stingrā režīma cietumā -16 tikšanās un 48 zvani gadā, vidējā režīma cietumā -12 tikšanās un 48 zvani gadā, vieglā režīma cietumā -8 tikšanās un 12 zvani gadā;

- atklātajos cietumos – tikšanās reižu un telefonsarunu skaits nav ierobežots.

77. punkts

50. pantā Latvijas Soduzpildes kodeksā (grozījumi pieņemti 2004. gada 11. novembrī) paredzēti noteikumi par ieslodzīto saraksti ar ANO aģentūrām, Saeimas Cilvēktiesību un sabiedrisko lietu komisiju, Valsts Cilvēktiesību biroju, prokuratūru, tiesu, advokātu, kā arī noteikumi par ārvalstnieku saraksti ar savas valsts diplomātiskajiem vai konsulārajiem birojiem, kas ir pilnvaroti pārstāvēt šīs personas intereses. Sarakste netiek kontrolēta.

IEKŠLIETU MINISTRIJAS PAPILDU KOMENTĀRI PAR ATBILDI UZ CPT ZIŅOJUMU PĒC VIZĪTES LATVIJĀ 2004. GADA MAIJĀ

2. Spīdzināšana un cita veida necilvēcīga izturēšanās izolatoros

11. punkts

Saeima 2005. gada 21. aprīlī ir pieņēmusi jaunu Kriminālprocesa likumu, kas stāsies spēkā 2005. gada 1. oktobrī.

14. punkts

2005. gada 28. janvāra sanāksmē, kurā izskatīja Valsts policijas (VP) darba rezultātus, iekšlietu ministrs VP priekšniekam skaidri norādīja, ka policijas darbiniekiem ir jāievēro visas ētikas normas, jo, atklājot pārkāpumus pret arestētajām personām, vainīgie tiks bargi sodīti.

Iekšlietu ministrija un iekšlietu ministrs regulāri pievērš uzmanību īstermiņa aizturēšanas telpu sliktajam stāvoklim visaugstākajā līmenī – parlamenta un valdības līmenī. Šo darbību mērķis ir steidzami atrisināt nepietiekamā finansējuma problēmu. Īstermiņa aizturēšanas vietu stāvoklis un policijas darbinieku pienākumi tiek apspriesti ar Valsts policijas vadību. Iekšlietu ministrs ir apmeklējis vairākas problemātiskās policijas pārvaldes (Ventpils, Daugavpils), un šīs vizītes ir izraisījušas publisku diskusiju sabiedrībā un plašsaziņas līdzekļu interesi.

Iekšlietu ministrija 2004. gadā atbalstīja nevalstiskās organizācijas “Providus” akciju “Nebaidies un informē par policijas vardarbību”, kas dažādās Baltijas valstu pilsētās notika saistībā ar Eiropas Komisijas projektu, lai konstatētu situāciju cilvēktiesībās dažādās slēgtās iestādēs (ieslodzījuma vietās, policijas pārvaldēs, izolatoros, nelegālo imigrantu nometnēs, psihiatriskajās klīnikās). Šīs akcijas rezultāti tika izmantoti, lai uzlabotu policijas darbu īstermiņa aizturēšanas vietās.

VP priekšnieks 2004. gada 24. februārī parakstīja apkārtrakstu, kurā uzdeva vecākajiem virsniekiem pastiprināti kontrolēt pakļauto virsnieku darbības, lai nepieļautu disciplinārus pārkāpumus, kā, piemēram, nepamatotu spēka pielietošanu. Turklāt reizi ceturksnī notiek sanāksmēs, kurās pārskata Valsts policijas darba rezultātus un VP priekšnieks izsakās par dienesta disciplīnas problēmas.

Kā minēts iepriekš, 2003. gada 5. decembrī stājās spēkā Valsts policijas darbinieka profesionālās ētikas un uzvedības kodekss, kurā ir paredzētas vispārējās policijas darbinieku uzvedības normas un profesionālās ētikas pamatprincipi, kas policijas darbiniekiem ir jāievēro, veicot dienesta pienākumus, kā arī ārpus dienesta vietas un laika. Kodeksā ir paredzēta policijas darbinieku pienākumu pildīšana, ievērojot cilvēktiesības, kā arī policijas darbinieka pienākums nepieļaut cilvēktiesību pārkāpumus. Katrs policijas darbinieks ir iepazinies ar šo kodeksu (ko apliecina darbinieka paraksts).

Pēc CPT ekspertu vizītes Latvijā 2004. gadā Valsts policija ir sagatavojusi noteikumu projektu “Par Valsts policijas darbinieka profesionālo ētiku un uzvedību”, kas ir saskaņots ar Latvijas Republikas Iekšlietu ministriju. Minētie noteikumi stājās spēkā 2005. gada 31. maijā (1. pielikums).

14. punkts

Saistībā ar CPT ieteikumu, ka ar policijas darbinieku uzvedību saistīto sūdzību izmeklēšana ir jāuztic no policijas pilnīgi neatkarīgai institūcijai, VP uzskata, ka kopumā

pašreizējā sistēma ir apmierinoša. Iekšējās drošības biroja (VP struktūrvienība) viena no prioritātēm ir VP atklāto cilvēktiesību pārkāpumu rūpīga izmeklēšana un informācijas par iespējamām cilvēktiesību pārkāpumiem rūpīga pārbaudīšana, kā arī attiecīgo procesuālo lēmumu kontrolēšana. Tāpat jānorāda, ka Latvijā (prokuratūrā) pastāv apelācijas un pieņemto lēmumu uzraudzības sistēma.

Patlaban Latvijā jau pastāv neatkarīga organizācija – Valsts cilvēktiesību birojs, kura pienākums ir izskatīt sūdzības par cilvēktiesību pārkāpumiem. Birojs no valsts vai pašvaldības iestādes var pieprasīt informāciju par apstākļiem, kas minēti sūdzībā. Ja šāda informācija un paskaidrojumi netiek sniegta, tad tiek noteikta atbildība saskaņā ar Latvijas administratīvo pārkāpumu kodeksu (6. pants likumā “Par Valsts cilvēktiesību biroju”).

Kā minēts iepriekš, Valsts policijas darbinieka profesionālās ētikas un uzvedības kodekss stājās spēkā 2003. gada 5. decembrī. Šajā kodeksā ir paredzētas vispārējās policijas darbinieku uzvedības normas un profesionālās ētikas pamatprincipi, kas VP darbiniekiem ir jāievēro, veicot dienesta pienākumus, kā arī ārpus dienesta vietas un laika. Kodeksā ir paredzēta policijas darbinieku pienākumu pildīšana, ievērojot cilvēktiesības, kā arī policijas darbinieka pienākums nepieļaut cilvēktiesību pārkāpumus. Cilvēktiesību jautājumu iekļaušana Valsts policijas darbā ir prioritāte un tam tiek pievērsta īpaša uzmanība. Valsts policijas darbinieks ir atbildīgs par izdarītajiem pārkāpumiem saskaņā ar normatīvajiem aktiem. Tāpat policijas darbiniekiem šajos jautājumos regulāri notiek mācības, kuras organizē VP struktūrvienības, tostarp Valsts policijas koledža, kā arī Valsts Administrācijas skola (kurss “Komunikācijas kultūra un ētika”) un Latvijas Policijas akadēmija (kurss “Cilvēktiesības un to ievērošana Valsts policijas darbā”). Arī turpmāk VP veiks attiecīgos pasākumus, lai novērstu cilvēktiesību pārkāpumus.

Patlaban VP Iekšējās drošības birojs (turpmāk tekstā – IDB) izvērtē iespēju sagatavot apkārtrakstu, kurā būtu papildu brīdinājums par pienākumu stingri ievērot visas *CPT* prasības saistībā ar cilvēktiesībām.

Turklāt ir jānorāda, ka IDB atrodas tiešā VP priekšnieka pārraudzībā. Katru reizi, kad tiek saņemta sūdzība par fiziska spēka izmantošanu, IDB to izmeklē un pieņem lēmumu saskaņā ar 109. pantu Latvijas Kriminālprocesa kodeksā (turpmāk tekstā – LKPK):

- ierosināt krimināllietu;
- atteikties ierosināt krimināllietu.

Ieinteresētas personas tiek informētas par attiecīgo lēmumu, un tām ir tiesības uz apelāciju saskaņā ar normatīvajiem aktiem (LKPK 112. panta 3. daļa: “Par atteikšanos ierosināt krimināllietu šā panta pirmajā un otrajā daļā paredzētajos gadījumos pieņem lēmumu un pieteicējam un citām ieinteresētajām personām nosūta šā lēmuma norakstu, kā arī izskaidro šo personu tiesības izziņas izdarītāja lēmumu pārsūdzēt attiecīgajam prokuroram, izziņas iestādes vai prokurora (virsprokurora) lēmumu - vienu pakāpi augstākas prokuratūras iestādes virsprokuroram, ģenerālprokuratūras prokurora lēmumu - ģenerālprokuroram, bet tiesneša lēmumu vai tiesas lēmumu - augstākas instances tiesai”).

2004. gadā IDB Personālsastāva inspekcijas nodaļā ir saņemtas 365 sūdzības, no kurām 160 gadījumos tika veikta disciplinārā izmeklēšana, un no tām 30 gadījumi bija saistīti ar spīdzināšanu vai necilvēcīgu izturēšanos. Saskaņā ar disciplināro izmeklēšanu divos gadījumos tika konstatēts pārkāpums, un četriem darbiniekiem tika piemērots disciplinārsods.

2005. gadā pirmajā ceturksnī IDB Personālsastāva inspekcijas nodaļā ir saņemtas 743 sūdzības, no kurām 479 gadījumos tika veikta disciplinārā izmeklēšana, un no tām 69 gadījumi bija saistīti ar spīdzināšanu vai necilvēcīgu izturēšanos. Saskaņā ar disciplināro izmeklēšanu divos gadījumos tika konstatēts pārkāpums, un vienam virsniekam tika piemērots disciplinārsods.

Iekšlietu ministrijas Galvenā inspekcija ir struktūrvienība, kas pilda ministrijas uzraudzības funkciju disciplinārās atbildības jomā ministrijas pakļautībā esošajās iestādēs.

Iekšlietu ministrijas Galvenā inspekcija atrodas valsts sekretāra tiešā pakļautībā, un tās funkcija ir oficiāli izmeklēt dienesta un darba disciplīnas pārkāpumus, ko izdarījuši ministrijas pakļautībā esošo iestāžu darbinieki, kuriem ir īpaša dienesta pakāpe. Iekšlietu ministrijas Galvenā inspekcija izskata arī iesniegumus un sūdzības, ko fiziskas personas iesniegušas par Iekšlietu ministrijas iestāžu darbiniekiem (tostarp policiju).

16. punkts

Katru sūdzību (arī mutvārdu sūdzību) par aizdomās turamā veselības stāvokli ieraksta "Medicīniskās izmeklēšanas žurnālā" un šai personai tiek nodrošināta medicīniska palīdzība.

Prokuratūra vai tiesa, saņemot sūdzību par nepamatotu policijas darbību, nodrošina, ka ārsts izmeklē attiecīgo personu, un ārsta ziņojums tiek nosūtīts izskatīšanai un lēmuma pieņemšanai IDB.

17. punkts

Saskaņā ar VP priekšnieka 2004. gada 23. decembra rīkojumu Nr. 1549 VP struktūrvienību dienesta daļās regulāri veic pārbaudes, tostarp īstermiņa aizturēšanas izolācijas kameru pārbaudes.

Īstermiņa aizturēšanas izolatoru pārbaudes veic gan VP vadība, gan Iekšlietu ministrijas vadība (valsts sekretārs, valsts sekretāra vietnieks). Tiesības veikt pārbaudi ir arī nevalstisko organizāciju un Valsts cilvēktiesību biroja pārstāvjiem, kā arī tiesības pārbaudīt īstermiņa aizturēšanas izolatorus un tikties ar aizdomās turamajiem bez policijas klātbūtnes.

Laika posmā no 2004. gada 1. maija līdz 2005. gada 1. maijam saistībā ar stāvokli īstermiņa aizturēšanas izolatoros valstī ir veiktas 267 pārbaudes (ko izdarījušas dažādas organizācijas), tostarp 131 pārbaudi veica prokuratūras pārstāvji, 2 pārbaudes veica bāriņtiesas pārstāvji, bet 2 pārbaudes ir izdarījis iekšlietu ministrs personīgi.

Prokuratūras darbinieki, veicot regulāras pārbaudes īstermiņa aizturēšanas izolatoros, lielu uzmanību pievērš aizturēšanas noteikumiem un izolācijas prasību ievērošanai. No prokuratūras gada laikā ir saņemts tikai viens ziņojums, kas attiecas uz VP kompetences jomu, proti, persona, kas atradās Valmieras rajona policijas pārvaldes īstermiņa aizturēšanas izolatorā iesniedz sūdzību par veselības aprūpes problēmām. Valmieras rajona policijas pārvaldes darbinieki veica attiecīgus pasākumus un šo problēmu atrisināja.

Parasti ziņojumi no Latvijas Republikas cilvēktiesību organizācijām tiek saņemti rakstveidā un tie ir adresēti Valsts policijas priekšniekam. Šīs organizācijas parasti nesniedz atzinumus īstermiņa aizturēšanas izolatoru apmeklēšanas laikā.

Visas sūdzības un pretenzijas par VP darbiniekiem izskata atbildīgā VP struktūrvienība, bet VP vadība ikgadējā sanāksmē, kurā tiekas VP teritoriālo pārvalžu priekšnieki, apspriež īstermiņa aizturēšanas izolatoru darbā konstatētās problēmas, un sagatavo dokumentāciju un izvērtē materiāli tehnisko stāvokli. Šādam informācijas darbam ir labi rezultāti, jo pēc CPT ekspertu vizītes 2004. gadā nav konstatēti aizturēto personu aizturēšanas noteikumu un izolācijas prasību pārkāpumi. Tāpat visām tam paredzētajās vietās īstermiņa aizturēšanas izolatorā ir informācijas dēļi, uz kuriem izvietoti īstermiņa aizturēšanas izolatora noteikumi vismaz divās valodās.

Par ārkārtas gadījumu Rēzeknes rajona policijas pārvaldē (persona izbēga no īstermiņa aizturēšanas izolatora) tika ierosināta disciplinārā pārbaude, un pie disciplinārās atbildības tika saukti 2 policijas darbinieki par dienesta pienākumu neievērošanu, kas izraisīja apcietinātās personas izbēgšanu.

18. punkts

Gadījumos, kas minēti LKPK (163. un 185. pants), izziņas izdarītājas vai prokurors pēc apsūdzības nolasišanas var pārvest apcietināto personu no izmeklēšanas cietuma uz policijas izolācijas kameru, lai veiktu zināmas procesuālās darbības (pierādījumu pārbaude,

konfrontācija). Apcietināto personu pārved no izmeklēšanas cietuma uz policijas izolācijas kameru pēc tiesas pieprasījuma krimināllietas izskatīšanas laikā. Pēc procesuālo darbību pabeigšanas apcietināto personu aizved atpakaļ uz izmeklēšanas cietumu.

Saskaņā CPT ekspertu ieteikumiem pēc 2004. gada vizītes Valsts policijas priekšnieks 2005. gada 20. maijā ir sagatavojis apkārtrakstu, kurā teikts, ka:

- nepieciešamība ievietot personu īstermiņa aizturēšanas izolatorā un tās ilgumu ir jāapsver katrā gadījumā atsevišķi;

- pārvietot personas no aizturēšanas vietām izmeklēšanas cietumos uz īstermiņa aizturēšanas izolatoriem tikai tad, ja no tā nav iespējams izvairīties;

- ja persona tiek apcietināta tiesas zālē (atbilstīgi brīvības atņemšanas noteikumiem), tad šo personu nekavējoties konvojē uz izmeklēšanas cietumu, neievietojot to īstermiņa aizturēšanas izolatorā, ja pilsētā, kurā atrodas attiecīgā policijas pārvalde, ir šāda veida iestāde;

- pilsētās, kurās ir izmeklēšanas cietumi, personu konvojē no izmeklēšanas cietuma uz tiesu, neievietojot šo personu īstermiņa aizturēšanas izolatorā. To veic arī tad, ja tiesā tiesvedības laikā ir pārtraukums.

3. Apstākļi izolācijas kamerās

22. punkts

Liepāja

2005. gada rudenī tiks pabeigta Liepājas pilsētās un rajona policijas pārvaldes administratīvās ēkas būvniecība, un tajā esošās īstermiņa aizturēšanas izolācijas kameras atbilst Eiropas Cilvēktiesību konvencijas standartiem.

Ventspils

Kā minēts iepriekš, Ventspils pilsētas un rajona policijas pārvaldes ēka atrodas avārijas stāvoklī (secināts vairākās pārbaudēs). Ir sagatavots jaunās ēkas projekts, bet budžeta līdzekļu trūkuma dēļ tās būvniecība ir apturēta.

Īstermiņa aizturēšanas izolatorā kamera Nr. 1 ir slēgta un to persona īstermiņa aizturēšanai neizmanto. Tomēr ārkārtas gadījumos to izmanto administratīvi sodīto personu aizturēšanai, bet ne ilgāk kā uz trim stundām.

Latvijas Republikas Ministru kabineta 2005. gada 17. maija sēdē tika izskatīts jautājums par atbilstīgas ēkas celtniecību Ventspils pilsētas un rajona policijas pārvaldei. Ministru kabinets uzdeva Ekonomikas ministrijai kopā ar Iekšlietu ministriju saskaņā ar valsts tiesību aktiem šo problēmu atrisināt, piesaistot privātos līdzekļus ar valsts un privātās partnerības palīdzību. *

Daugavpils

Ir panākta vienošanās par Daugavpils pilsētas un rajona policijas pārvaldes pārcelšanu uz Daugavpils cietoksni, un ir plānots šajā vietā izveidot jaunu īstermiņa aizturēšanas izolatoru. Notiek ēkas projektēšana, un pēc tam Nekustamo īpašumu aģentūra uzsākts procedūru, lai īstenotu jaunās ēkas projektu.

Saskaņā ar Ministru kabineta 2002. gada 8. jūnija noteikumiem Nr. 339 (2. pielikumu) visām īstermiņa aizturēšanas vietām ir nodrošināti attiecīgie personīgās higiēnas līdzekļi. Vajadzīgais skaits segu un matraču ir sagādāts. Dzīvošanas apstākļu problēma īstermiņa aizturēšanas izolatoros ir izskatīta Iekšlietu ministrijas vadības līmenī, un nesen tika nosūtīts pieprasījums piešķirt papildu budžeta līdzekļus, lai uzlabotu un izremontētu īstermiņa aizturēšanas izolatorus.

4. Garantijas pret necilvēcīgu izturēšanos

23. punkts

Pēc aizdomās turamās personas pieprasījuma par apcietināšanu tiek informēts radnieks vai trešā persona. Saskaņā ar LKPK 122. pantu nepilngadīgā apcietināšanas gadījumā par apcietināšanu informē nepilngadīgā vecākus vai personas, kas viņus aizstāj, neatkarīgi no tā, vai nepilngadīgais to vēlas vai nevēlas. Ja tas netiek izdarīts, tad attiecīgais policijas darbinieks ir atbildīgs par savām darbībām, un notiek oficiāla izmeklēšana.

Saskaņā ar LKPK 121. panta 2. daļu aizdomās turētajam ir tiesības uzaicināt aizstāvi, pārsūdzēt izmeklētāja vai prokurora darbības, sniegt paskaidrojumus un pieteikt lūgumus, kā arī pieprasīt drošības garantēšanu kodeksā noteiktajā kārtībā. Tiesības uz ārsta apmeklējumu LKPK nav skaidri paredzētas, bet jebkura aizdomās turamā sūdzība par veselības stāvokli tiek reģistrēta “Medicīniskās palīdzības žurnālā” un tiek sniegta medicīniskā palīdzība.

24. punkts

Pēc aizdomās turamās personas pieprasījuma par apcietināšanu tiek informēts radnieks vai trešā persona. Saskaņā ar LKPK 122. pantu nepilngadīgā apcietināšanas gadījumā par apcietināšanu informē nepilngadīgā vecākus vai personas, kas viņus aizstāj, neatkarīgi no tā, vai nepilngadīgais to vēlas vai nevēlas. Ja tas netiek izdarīts, tad attiecīgais policijas darbinieks ir atbildīgs par savām darbībām, un notiek oficiāla izmeklēšana.

26. punkts

LKPK 98. pantā ir paredzēti gadījumi, kad advokāta klātbūtne ir obligāta, tostarp gadījumos, kad noziedzīgu nodarījumu ir izdarījis nepilngadīgais. Jebkura persona var pieprasīt aizstāvja klātbūtni. Pirms aizdomās turamā nopratināšanas šai personai tiek izskaidrotas tiesības. Tas ir norādīts veidlapā “Aizdomās turamā nopratināšanas protokols”, ko aizdomās turamais paraksta. Saskaņā ar LKPK 76. pantu tiesa saistībā ar attiecīgo noziedzīgo nodarījumu attiecīgajai personai var noteikt drošības līdzekli – apcietinājumu. Šādā gadījumā attiecīgajai personai vienmēr tiek sniegti aizstāvja pakalpojumi.

27. punkts

2005. gada 1. aprīlī stājās spēkā Ministru kabineta 2004. gada 21. decembra noteikumi Nr. 1036 “Veselības aprūpes organizēšanas un finansēšanas kārtība”. Šie noteikumi garantē veselības aprūpes nodrošināšanu VP īstermiņa aizturēšanas izolatorā esošajām personām. Šo noteikumu 15.3.3. punkts paredz, ka Iekšlietu ministrija maksā par “par veselības aprūpes pakalpojumiem, kas ambulatori sniegti Valsts policijas īslaicīgās aizturēšanas vietās ievietotajām personām (izņemot neatliekamo medicīnisko palīdzību un Epidemioloģiskās drošības likumā noteiktos gadījumus, kad veselības aprūpes pakalpojumus apmaksā no Veselības ministrijai veselības aprūpei paredzētajiem valsts budžeta līdzekļiem)”. Izstrādājot tiesību aktu par ieslodzīto ieslodzīšanas kārtību, attiecīgajā tiesību aktā tiks garantēta medicīniska palīdzība.

Patlaban aizdomās turamajam medicīnisko palīdzību sniedz neatliekamās palīdzības dienests.

Likumā aizturētajai personai nav aizliegts izsaukt sevīs izvēlētu ārstu (piemēram, ģimenes ārstu).

“Medicīniskās izmeklēšanas žurnāla” reģistrē apcietināto personu izteiktās sūdzības par veselību.

Aizturētajai personai medicīniskā aprūpe tiek sniegta, policijas darbiniekam atrodoties tādā attālumā, lai policijas darbinieks nedzirdētu šīs personas teikto, izņemot tad, ja ārsts drošības apsvērumu dēļ lūdz policijas darbinieka klātbūtni. Medicīnas datu konfidencialitāte tiek garantēta visās policijas struktūrvienībās.

28. punkts

Apcietināšanas laikā katrs aizdomās turamais tiek informēts par savām tiesībām, kā paredzēts LKPK 121. panta 2. daļā. Tāpat aizdomās turamais tiek informēts par savām tiesībām pirms nopratināšanas (LKPK 121. panta 2. un 16. daļa), kas tiek norādīts arī nopratināšanas protokolā.

Personas, kuras tiek aizturētas Rīgas pilsētas policijas pārvaldes īstermiņa aizturēšanas izolatorā, par savām tiesībām tiek informētas ar rakstveida veidlapas palīdzību, un to apcietinātā persona apstiprina ar savu parakstu (3. pielikums). Tas tiek veikts saskaņā ar Kriminālprocesa kodeksu un Administratīvā procesa likumu. Pēc parakstīšanas tiesību sarakstu ievieto apcietinātās personas personīgajā lietā. Veidlapas “Noziedzīgā nodarījumā aizdomās turamās personas tiesības” un “Administratīvā pārkāpumā aizdomās turamās personas tiesības” ir pieejamas trīs valodās – latviešu, angļu un krievu.

Katrā VP īstermiņa aizturēšanas izolatora telpās ir informācijas dēļi, uz kura vismaz divās valodās izvietoti noteikumi par īstermiņa aizturēšanas izolatora kameras darbu (4. pielikums), informējot par:

- aizturēto personu režīmu īstermiņa aizturēšanas izolatorā;
- aizturēto personu pienākumiem īstermiņa aizturēšanas izolatorā;
- aizturēto personu ierobežojumiem īstermiņa aizturēšanas izolatorā;
- aizturēto personu tiesībām īstermiņa aizturēšanas izolatorā;

Jaunajā Kriminālprocesa likumā (63. un 64. pantā), kas stāsies spēkā 2005. gada 1. oktobrī, ir paredzēts, ka apcietinātajai personai ir jāizsniedz īpaša veidlapa par šīs personas tiesībām.

5. Pirmstiesas izmeklēšanas centrs un īstermiņa aizturēšanas izolatora kamera Rīgā

29. punkts

Patlaban VP Centra administratīvā iecirkņa īstermiņa aizturēšanas izolatorā aizdomās turamiem tiek nodrošinātas higiēnas preces un visām apcietinātajām personām ir iespēja izmantot dušu vienu reizi nedēļā.

30. punkts

Jautājums par aizturēto personu sazināšanos ar personām ārpus īstermiņa aizturēšanas izolatora ir procesa virzītāja kompetencē, ņemot vērā situāciju attiecīgajā krimināllietā. Jaunajā Kriminālprocesa likumā ir paredzēts, ka turpmāk lēmumu par to, ar kurām personām apcietinātajai personai būs atļauts tikties, pieņems tikai tiesnesis.

31. punkts

Kamera Nr. 10 ir slēgta un tajā personas netiek ievietotas; to izmanto kā noliktavu. Personas, kuras ievieto izolācijas kamerā, netiek disciplināri sodītas, un visas personas tiek vestas pastaigā svaigā gaisā vismaz vienu stundu dienā.

32. punkts

Prožektorī no Rīgas īstermiņa aizturēšanas telpām tika aizvesti jau pēc CPT ekspertu vizītes 2004. gadā. Citās policijas struktūrvienībās prožektorī nekad nav izmantoti.

33. punkts

Uzgaidīšanas kamerās personas vairs neievieto.

34. punkts

VP īstermiņa aizturēšanas izolatora dežūrdaļa veic ierakstus "Neatliekamās medicīniskās palīdzības izsaukumu žurnālu", kurā izsauktās neatliekamās medicīniskās palīdzības komandas ārsts ieraksta:

- 1) apcietinātās personas vārdu un uzvārdu;
- 2) attiecīgajā gadījumā norāda ieteicamo ārstēšanu.

Šādā ierakstā nav norādīta diagnoze vai cita aizsargājama personīga informācija. Tāpēc šāda žurnāla atrašanos pie policijas darbinieka nevar uzskatīt par medicīniskās konfidencialitātes neievērošanu, bet gan par nepieciešamību, lai pārbaudītu, vai policijas darbinieks ir izsaucis ārstu.

Izolatora ārsta rīcībā ir:

- "Ambulatorās ārstēšanas kartiņa", kurā ir uzskaitītas apcietinātās personas sūdzības, kaitīgie paradumi, operācijas utt. Pēc radnieka un advokāta pieprasījuma tiek pieņemti izraksti no apcietinātās personas slimību vēstures, lai vajadzības gadījumā turpinātu vai pabeigtu ārstēšanu.

- "Medicīniskās izmeklēšanas žurnāls", kurā reģistrē apcietināto personu izteiktās sūdzības par veselību.

Šie dokumenti ir pieejami tikai ārstam un tie tiek glabāti aiz atslēgas.

Aizturētajai personai medicīniskā aprūpe tiek sniegta, policijas darbiniekam atrodoties tādā attālumā, lai policijas darbinieks nedzirdētu šīs personas teikto, izņemot tad, ja ārsts drošības apsvērumu dēļ lūdz policijas darbinieka klātbūtni. Medicīnas datu konfidencialitāte tiek garantēta visās policijas struktūrvienībās.

35. pants

Laiks, kas personai ir jāpavada izolatora kamerā, ir atkarīgs no prokurora un tiesas.

Saskaņā CPT ekspertu ieteikumiem pēc 2004. gada vizītes Valsts policijas priekšnieks 2005. gada 20. maijā ir sagatavojis apkārtrakstu (5. pielikums), kurā teikts, ka:

- nepieciešamība ievietot personu īstermiņa aizturēšanas izolatorā un tās ilgumu ir jāapsver katrā gadījumā atsevišķi;

- pārvietot personas no aizturēšanas vietām izmeklēšanas cietumos uz īstermiņa aizturēšanas izolatoriem tikai tad, ja no tā nav iespējams izvairīties;

- ja persona tiek apcietināta tiesas zālē (atbilstīgi brīvības atņemšanas noteikumiem), tad šo personu nekavējoties konvojē uz izmeklēšanas cietumu, neievieojot to īstermiņa

aizturēšanas izolatorā, ja pilsētā, kurā atrodas attiecīgā policijas pārvalde, ir šāda veida iestāde;

- pilsētās, kurās ir izmeklēšanas cietumi, personu konvojē no izmeklēšanas cietuma uz tiesu, neievietojot šo personu īstermiņa aizturēšanas izolatorā. To veic arī tad, ja tiesā tiesvedības laikā ir pārtraukums.

Lai nodrošinātu *CPT* ieteikumu izpildi Valsts policijas priekšnieks 2005. gada 20. maijā Tieslietu ministrijas Ieslodzījuma vietu pārvaldei nosūtīja vēstuli, lūdzot tiesājamās personas konvojēt no ieslodzījuma vietas uz tiesu, neievietojot šīs personas īstermiņa aizturēšanas izolatorā (gadījumos, kad tiesa izskata jautājumu par personas pirmstermiņa atbrīvošanu, vai citos gadījumos).

Saskaņā ar Kriminālprocesa likumu (77. pantu) aizturēšanas termiņu var pagarināt tikai ar tiesas lēmumu pēc tam, kad ir saņemts iesniegums no prokuratūras. Kriminālprocesa likumā un Aizturēšanas un apcietinājuma izpildes likumā ir paredzēta kārtība par apcietinātās personas mantu glabāšanu un to daudzumu īstermiņa aizturēšanas izolatora telpās.

Ņemot vērā iepriekš minētos tiesību aktus, Ministru kabinets lems par dzīvošanas un medicīniskās aprūpes pamatprasībām īstermiņa aizturēšanas izolatoros.

36. punkts

Saskaņā ar Valsts pārvaldes iekārtas likumu ir izstrādātas instrukcijas par “Darba organizēšanu policijas īstermiņa aizturēšanas izolatoros” (7. pielikums).

Jaunajā Kriminālprocesa likumā ir paredzēts, ka noteikumiem par apcietināto un aizturēto personu ieslodzīšanu ir jābūt izklāstītiem īpašā tiesību aktā, kurš ir jāizstrādā līdz 2005. gada 1. oktobrim.

Iepriekš minētā instrukcija kalpos par pamatu jaunajam tiesību aktam.